

Ahrolan kansakoulu

1898 - 1944

AHVOLAN KANSAKOULU

1898–1944

SISÄLLYS

LUKIJALLE	3
KANSANOPETUKSEN VARHAISEMPAA HISTORIAA	5
Lukkarin- ja pitäjänkoulusta kiertokouluun	6
KIERTOKOULUT	7
KANSAKOULUJA PERUSTAMAAN	9
Jääsken ja samalla koko kihlakunnan ensimmäinen koulu perustetaan	9
AHVOLASSA ALOITETAAN	11
Ensin vuokralaisena, sitten omiin tiloihin	12
Uusi koulu	18
OPETTAJAT	19
Ahvolan kansakoulun opettajat aikajärjestyksessä	19
JOHTOKUNNAT	22
TÄRKEIMPIÄ KANSAKOULUJA KOSKEVIA LAKEJA JA ASETUKSIA	24
VÄHÄISTÄ TIETOA KOULUN TALOUDESTA	26
OPPILASMÄÄRÄT, OPETUSAINHEET JA OPETUKSEN	
JÄRJESTELYT ERI KAUSINA	28
Pienten lasten koulu	28
Oppilasmäärät tiedossa olevilta vuosilta	29
Oppiaineet	30
Opetuksen järjestelyt eri kausina	32
ENTISET OPPILAAT MUISTELEVAT	33
Juho Kurki:	
Koulumuistoja vuodelta 1900	33
Liisa Vauhkonen (Seitsonen) kertoo:	
Oravalan kiertokoulussa ja Ahvolan kansakoulussa	36
Eero Rahikainen:	
Kierto- ja kansakouluajoiltani mieleen jäänyttä	37
Irja Sihvola (Patjas) kertoo:	
Koulun huoltotyöt	40
Koulukeittäjänä ja rakentajien kahviemäntänä	41
Eero Rahikainen:	
Muistikuvia pitkäaikaisista opettajistamme	42
SIRPALEITA SIELTÄ – TÄÄLTÄ	48
Toimintakertomuksista poimittua	48
Muista lähteistä löydettyä	49
Kirjoittajan ja haastateltujen muistilokeroista kaiveltua	51
KOULUPIIRILÄISET KOKOONTUVAT	52
KARTTAPIIRROS KOULUTALOISTA	53
LÄHTEET	54

LUKIJALLE

Kulumassa olevan vuoden elokuussa tulee kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun Ahvolan kansakoulu aloitti toiminnan. Jo useiden vuosien aikana oli mielessäni usein käväissyt ajatus siitä, olisiko mahdollista saada talteen sekä kirjallista että vielä löytyvää muistitietoa opinahjomme tapahtumista. Koulupiiriläisten kokoon-tumistilaisuudessa keväällä 1996 teinkin sitten ehdotuksen, että yrittäisimme löytää jonkun työkseen kirjoittavan henkilön tekemään historiikin koulustamme. Koulupiiriläiset olivat kuitenkin sitä mieltä, että minun pitäisi siihen urakkaan uskaltautua. Nyt jälkeinpäin katsoen ajatus ammattikirjoittajasta olikin kovin utopistinen. Viimeistään se olisi tyssääntynyt silloin, kun olisimme alkaneet ynnätä kustannuksia.

Tulin luvanneeksi, kun en silloin pari vuotta sitten vielä tietänyt saatavissa olevan kirjallisen tiedon vähäisyyttä. Eniten jäin kaipaamaan kansakoulujohto-kunnan kokouspöytäkirjoja, joista olisi löytynyt paljon koulun talouteen liittyvää tietoa ja varmasti muitakin kiinnostavia asioita. Tiedustellessani niitä Mikkelin maakunta-arkistosta kävi ilmi, että vain noin puolista Jääsken kouluista kyseiset asiakirjat olivat heillä. Oman koulumme pöytäkirjat puuttuivat, kehottivat peräämään niitä Kansallisarkistosta. Myöhemmin niin tehtiinkin, mutta yhtä huonolla tuloksella.

Kansallisarkistosta tavoitetut opettajien lukuvuosittain laatimat toimintakerto-mukset mahdollistivat edes joidenkin asioiden kohdalla oikeiden ja tarkkojen tietojen saannin tähän n.s. historiikkiin. Puutteita niistäkin löytyy. Pahin puute näkyy siinä, että lukuvuosien kolmannekselta toimintakertomukset ovat joko jääneet tekemättä tai sitten ne ovat matkalla hävinneet. Ensiksi mainittu vaihto-ehto tuntuu todennäköisemmältä, koska kolmen ja jopa neljänkin lukuvuoden perättäinen aukko löytyy. Toimintakertomuksista näkyy myöskin selvästi, että ajan edetessä kerrottava tai kertomishalu vähenivät. Niin ikään kertomishalu on ollut paljolti opettajakohtaista. Joissakin kohdin toimintakertomusten tieto on ollut ristiriitainen, mistä syystä olen joutunut päättelämällä ratkaisemaan asian. Ainakin yhteen tietoon on toimintakertomusten perusteella saatu täydentävä korjaus: opettajaluetteloon on saatu lisää joitakin, lähinnä n.s. apuopettajien nimiä. Opettajaluetteloa voidaankin pitää täydellisenä.

Muistikuviiin perustuvaä tietoa olen kirjätiedon puuttuessa joutunut käyttämään paljon. Muistitiedolla on kuitenkin paha puoli. Se ei läheskään aina ole oikeaa tietoa, vaan vääristynyttä tai ainakin hämärtynyttä tietoa. Olen puhelinhaastatteluja tehdessäni pannut merkille, että kaksi eri henkilöä muisti saman asian aivan eri tavalla. Eikä ihme, ovathan tuoreimmatkin muistikuvat jo runsaan puolen vuosisadan takaisia. Joskus voi kyllä käydä niinkin, että muistitieto kumooä kirjätiedon. Erään lähteen mukaan Jatkosodan aikainen yläkoulu Mäkisellä aloitettiin yksiopeettajaisena, mutta jo syksyllä (1942) saatiin toinenkin opettaja. Niinhän ei ollut. Useat Mäkisellä koulua käyneet sekä Tyyne Tuomolan sairauden aikana kolmisen viikkoa sijaisopeettajana toiminut Kerttu Ikonen vakuuttavat koulun toimineen yksiopeettajaisena kaikki viisi lukukautta.

Näkövammaisena en olisi ilman apua selvinnyt kaikista työn vaiheista. Siksi olenkin suuresti kiitollinen Seppo Jarvalle siitä, että hän oma-aloitteisesti hankki minulle tiedot Kansallisarkistosta! Tietojen etsiminen lähdekirjoista nopeutui moninkertaisesti vaimoni eli "kotisihteerini", Salme Rahikaisen, myötäelämisellä, mistä hänellekin tässä julkiset kiitokseni!

Parhaimmat kiitokseni myöskin puhtaaksikirjoittajalle Leena Baumannille, kannen piirtäjälle, tyttärentyttärelleni Katja Haavistolle sekä kaikille niille koulupiiriläisille, joilta puhelinhaastatteluin olen tietoja saanut!

Sinun, hyvä lukijani, toivon löytävän tämän niteen sivuilta uutta, ajallisesti vanhaa tietoa sekä ymmärtävän puutteeni!

Hämeenlinnassa kesäkuussa 1998

Eero Rahikainen

KANSANOPETUKSEN VARHAISEMPAA HISTORIAA

Paljon ennen meidän aikojamme, 1600-luvulta 1800-luvun puolivälin tienoille asti on Suomen kansan lukemaan opettaminen ollut kirkon tehtävänä. 1600-luvun puhdasoppisuuden ajalla kirkon opetustoiminta tapahtui yksinomaan rippikoulun muodossa. Kirkon tavoitteena oli, että jokainen ripille laskettava osasi lukea sekä taisi myöskin tärkeimmät kristinopin kappaleet. Keinot tavoitteen saavuttamiseksi olivat ankarat. Jalkapuuhan kaikki laiskurit ja huono-oppiset muun kirkkokansan pilkattavaksi.

Uuden vuosisadan alkupuolen vainoaika, Isoviha 1713–1721, sotki pahasti seurakuntien toimintaa. Osa papistosta joutui pakenemaan sodan jaloista, eivätkä mitkään toiminnot voineet pitkiin aikoihin jatkua normaaleina. Uusi vuosisata toi vainojen mentyä kuitenkin merkittävää kehitystä kansanopetuksen saralle. 1700-luvun puolivälissä alettiin perustaa lukkarinkouluja ja vähän myöhemmin pitäjänkouluja. Näissä koulumuodoissa ei liene ollut muuta eroa kuin nimissä. Molemmat olivat seurakuntien ylläpitämiä ja oppiaineetkin lienevät olleet samat.

Seurakuntien lukkarit oli velvoitettu antamaan opetusta seurakunnan nuorille, ja siitä nimi Lukkarinkoulu. Pitäjänkouluissa taas opetusta antoivat tehtävään erikseen palkatut koulumestarit. Oppilaat näissä kouluissa olivat jo varsin vanhoja, 15–20-vuotiaita. Toisinaan saatettiin opetukseen määrätä vieläkin vanhempia, jo aikuisia miehiä. Ruokolahtelainen torppari Antti Nevalainen (toisen lähteen mukaan Antti Nenonen) sai kirkkoherralta haasteen kärkeä, kun kävi laiskasti koulua eikä oppinut edes kirjaimia tuntemaan. Tuli kolme paria raippoja sekä määräys ahkeraan koulunkäyntiin. Sama toistui seuraavana vuotena, nyt kuitenkin kahdeksan raippaparia. Taisi Antti katsoa viisaaksi ryhtyä tositoimiin oppimisen edistämiseksi, koska lisäraipoista ei kerrota.

Veli-Matti Syrjö Jääsken kihlakunnan historia II:ssa toteaa, ettei pitäjänkoulujen oppiaineista ole löydetty mitään tietoja. Arvaillaan, että kristinopin kappaleiden opetus on ollut lukemisen opetusta tärkeämpää. Kirjoituksen opetus on tuskin ollut ohjelmassa lainkaan, koska miehet vielä 1800-luvun loppupuolella useimmiten piirsivät asiakirjaan nimen kohdalle puumerkkinsä.

Tiedetään, että näihin kouluihin määrättiin pääasiassa sellaisia, jotka eivät olleet rippikoulussa saavuttaneet vaadittua oppimäärää eli olivat jääneet ”luokalle” kerran tai useamminkin. Lähteistä ei käy selville, mitä tapahtui niille, jotka eivät määräystä noudattaneet. Oliko edessä jalkapuu vaiko peräti raippoja kärkeäjuvassa?

Ensimmäinen kirjallinen tieto pitäjänkouluista Jääsken kihlakunnan alueelta on Joutsenon pitäjänkokouksen pöytäkirjassa vuodelta 1749. Siinä valitetaan, että jotkut vanhemmat eivät tuo lapsiaan riittävän ajoissa, josta syystä opetus jää puutteelliseksi. Niin ikään taas jotkut toiset vanhemmat ottavat lapsensa liian aikaisin pois koulusta eli ennen kuin kirkkoherra on ehtinyt suorittaa kuulustelun.

LUKKARIN- JA PITÄJÄNKOULUSTA KIERTOKOULUUN

1800-luvun puolivälissä tapahtui huomattavaa kehitystä monilla elämän aloilla. Taloudessa puhaltelivat uudet, raikkaat tuulet, kunnallishallinnossa edettiin roimin askelin kohti ratkaisevaa kehitystä. Elettiin sitä aikaa, jolloin Venäjän keisarina ja autonomisen Suomen suuriruhtinaana oli Aleksanteri II, keisari, joka oli suomalaisille mieluinen. Jo toisena hallitusvuotenaan, maaliskuussa 1856 hän esitti senaatille ohjelman taloudellisen elämän elvyttämiseksi sekä kiinnitti samalla huomiota siihen, että kansanopetus on saatava järjestetyksi. Näitä aikoja voidaan täydellä syyllä sanoa Suomen kansallisen heräämisen ajaksi. Vuoden 1863 keväällä sai Juhana Vilhelm Snellman kutsun hallituksen jäseneksi ja sen rahaministeriksi. Saman vuoden heinäkuun 30. päivänä hän sai Parolan sotilasleirillä vierailulla olleen keisarin hyväksymisen ja allekirjoituksen asetukseen, Kielimanifestille, jolla määrättiin suomen kieli saman arvoiseksi ruotsin kielen kanssa. Muutokselle annettiin sopeutumisaikaa kaksi vuosikymmentä. Näin avautui suomenkieliselle enemmistölle tie opillisen sivistyneistön joukkoon. Ihan kitkattomasti tuo tasavertaistuminen ei kuitenkaan tainnut tapahtua!

Keisarin 1856 jättämä vetoamus kansanopetuksen järjestämiseksi johti lopultakin tulokseen. Hallituksen lähettämänä Uno Cygnaeus, "Suomen kansakoulujen Isä", tutustui ulkomailla, lähinnä Sveitsissä kansanopetukseen. Pääasiassa hänen esityksensä pohjalta saatiin aikaan 1866 annettu Kansakouluasetus. Sen varaan rakennettu kansakoululaitos oli 1800-luvun loppupuoliskon merkittävimpiä uudistuksia.

KIERTOKOULUT

Melkein samanaikaisesti kuin ensimmäiset kansakoulut aloittivat toiminnan, lähtivät kaikissa seurakunnissa kiertokoulut ”kiertämään”. Kiertokoulu oli viimeinen seurakuntien järjestämä ja ylläpitämä alkeisopetuksen koulumuoto. Nimensä kiertokoulu sai siitä, että se sananmukaisesti kiersi, ensin kylästä kylään ja sitten kylässä talosta taloon. Kiertokoulun myötä avautui syrjäkylienkin lapsille mahdollisuus opinsaantiin.

Ylempien kirkollisten elinten ohjeet ja määräykset eivät liene olleet kovinkaan yksityiskohtaiset. Tämä havainto tosin perustuu pelkästään muistitietoon, koska mistään lähteestä ei löydy tarkempaa tietoa. On luultavaa, että ainakin opetusaineiden osalta käytäntö eri seurakunnissa oli samankaltainen, kun taas esimerkiksi opetusjaksojen pituus vaihteli. Kiertokoulussakaan opetettavien aineiden kirjo ei ollut kovin laaja. Tärkeimmäksi oli asetettu lukemisen opetus, jonka lisäksi opetettiin uskonnonhistoriaa, kirjoitusta, laskentoa ja laulua.

Jääskessä kiertokoulutoiminta alkoi 1872. 25.4.1872 pidetyssä kirkonkokouksessa valittiin ensimmäiseksi opettajaksi Antti Ovaska. Lieneekö ollut sattuma vaiko tahallisesti järjestetty, että samana vuotena aloitti toiminnan Jääsken ja samalla koko kihlakunnan ensimmäinen kansakoulu, Niemen koulu. Antti Ovaskasta tuli Jääsken pitkäaikaisin kiertokoulun opettaja. Erotessaan 1906 oli hän palvellut 35 vuotta. Opetustyön lisäksi Ovaska esiintyi maallikkosaarnaajana seurakunnan tilaisuuksissa. Ensimmäiset 13 vuotta hän työskenteli ainoana opettajana. Tuolloin, 1885, palkattiin toiseksi opettajaksi kansakoulunopettajan pätevyyden omannut Sofia Saari, joka jatkoi aina vuoteen 1906. Tätä ennen, 1903, oli otettu kolmanneksi opettajaksi Maria Suutari, joka oli seurakuntalaisille hyvin mieluinen opettaja. Hänkin ehti palvella pitkään, neljännesvuosisadan eli vuonna 1928 tapahtuneeseen kiertokoulun lakkauttamiseen asti. Ovaskan ja Saaren erottua vuonna 1906 tulivat heidän tilalleen Serafia Fredriksson ja Agda Hänninen. Fredriksson viipyi vain vuoden ja hänen tilalleen tuli Hilja Aaltonen. Vuonna 1909 päätti seurakunta ottaa neljännen opettajan ja valitsi toimeen Anni Sihvon. Vaihtuvuus näyttää olleen melko suuri. Vuonna 1918 valittiin opettajaksi Hanna Lehikoinen, 1919 Olga Maria Skyttä ja 1920 Eva Valkonen, kaikki ilmeisesti eronneiden tilalle. Hilja Aaltosen erottua ei enää valittu tilalle ketään, joten nyt jäi vain kolme opettajaa, Maria Suutari, Hanna Lehikoinen ja Anna Liski. Vielä 1924 valittiin uusi opettaja, Lilja Lehikoinen, kaiketi Liskin tilalle.

Ainakin siinä vaiheessa, kun opettajia oli jo useita, noudatettiin kiertokoulusakin piirijakoa. Kiertokoulupiirit olivat myöhempiä kansakoulupiirejä paljon suurempia. Omat kylämme Ahvola, Oravala ja Kamajauhola kuuluivat Lottolan piiriin. Muistitietojen mukaan on Hilja Aaltonen opettanut Lottolan piirin lapsia pitkään, ilmeisesti koko toimikautensa ajan. Hänen jälkeensä parin vuoden ajan toimi Lottolan piirin opettajana luultavasti Anna Liski ja sitten viimeisenä Lilja Lehikoinen.

Varhaisin muistitieto kiertokoulun käynnistä on runsaan sadan vuoden takaa. Tämän kirjoittajan kasvatusäiti – 1875 syntynyt Maria Mallat, Rinteen Matti Ahvosen vanhin tytär – kertoi käyneensä kiertokoulua kaksi viikkoa ja oppineensa siinä ajassa lukemaan sekä kirjoittamaan. Tuo lienee tapahtunut vuoden 1885 tuntumassa ja on opettajana silloin ollut joko Antti Ovaska tai Sofia Saari. 1907 syntynyt Laila Pyrhönen muisteli käyneensä kiertokoulua Vapaussotaa edeltäneinä vuosina kaikkiaan kuusi viikkoa, opettajana Hilja Aaltonen. Taloista, joissa koulua pidettiin, hän muisti vain yhden, Peräpellon. Viimeiset kiertokoulut Ahvolassa pidettiin kevättalvella 1926, ensin kaksi viikkoa Kankaan talossa ja sitten toiset kaksi viikkoa Jokelassa, opettajana Lilja Lehikoinen.

Oravalassa lapsuutensa viettänyt Liisa Vauhkonen (Seitsonen) kertoo aloittaneensa kiertokoulun 6-vuotiaana Yrjö Oravan talossa. Muistelee käyneensä kiertokoulua kahtena talvena yhteensä kahdeksan viikkoa. Koulutaloista hän muistaa Kivisillan lisäksi Hannolan, Kujansuun ja Hakalan.

Kamajauholan kiertokoululaiset muistavat vain yhden talon, jossa koulua on pidetty, Tuomas Patjaan Kahvarilan.

Antrean kiertokoulusta on ollut asiakirjatietoa käytettävissä vieläkin vähemmän kuin Jääskestä. Seppo Simonen kertoo Antrea-kirjassa, miten Antrean miehet vuosisatamme alussa kieltäytyivät jyrkästi lisäämästä kiertokoulun opettajia kahdesta jo palkatusta useampaan. Isäntien ärtymystä lisäsi se, että kuntapuolella oli samanaikaisesti päätetty 15 kansakoulun perustamisesta pitäjään. ”Pitäkööt papit lapsia rippikoulussa vaikka 20 vuotta, me emme kaipaa enää yhtään lisää maksuja.” Tuomiokapituli painoi kuitenkin päälle, minkä seurauksena saatiin seurakuntaan kaksi opettajan tointa lisää ja 1905 vielä viides. Opettajista mainitaan nimeltä vain kaksi, Ida Ulaska ja Rosa Koljonen. Heistä Ulaska palveli pitkään, jääden seurakunnan palvelukseen vielä senkin jälkeen, kun kiertokoulut lopetettiin. Viimeiset vuotensa hän toimi seurakunnan nuoriso-ohjaajana, pitäen mm. kylissä kahden viikon kursseja rippikouluun pyrkiville nuorille.

KANSAKOULUJA PERUSTAMAAN

Uno Cygnaeuksen myötävaikutuksella aikaansaatu vuoden 1866 kansakouluasetus alkoi tuottaa tulosta vain muutaman vuoden viiveellä. Ihan kivuttomasti koulujen perustaminen ei kuitenkaan käynyt. Lieneekö kihlakunnassa ollut ainoatakaan pitäjää, jossa kouluasia olisi mennyt ensiyrittämällä läpi? ”Herrojen kotkotusta koko touhu” tai ”Mistä pelloille kyntäjät saadaan, kun pojista herroja tehdään?” Pohjimmainen syy vastustukseen lienee kuitenkin ollut siinä, että pelättiin koulujen perustamis- ja ylläpitokustannusten muodostuvan kohtuuttoman suuriksi. Vastustuksen voimakkuus näyttää eri pitäjissä vaihdelleen melkoisesti. Eero Paappa kertoo Jääsken kihlakunnan historia III:ssa kouluasian etenemisen olleen Kirvussa paljon takkuisempaa kuin Jääskessä. Myöskin muissa kihlakunnan pitäjissä näyttää kouluhanke edenneen Jääskeä hankalammin ja hitaammin.

JÄÄSKEN JA SAMALLA KOKO KIHHLAKUNNAN ENSIMMÄINEN KOULU PERUSTETAAN

Jääsken kirkossa 10.9.1869 pidetyssä, läänin kuvernöörin Christian Oker-Blomin koolle käskemässä yleisessä kunnan kokouksessa, jossa kuvernöörin lisäksi oli läsnä kirkkoherra K. G. Dahlgren, kunnallislautakunnan jäsenet ja joukko seurakuntalaisia, päätettiin kuvernöörin esityksestä perustaa kuntaan kansakoulu. Samalla ryhdyttiin toimiin varojen hankkimiseksi koulua varten, mm. päättämällä myydä pitäjänmakasiinista 200 tynnyriä rukiita. Varsin merkittävän lisän koulurahasto sai Jääsken Laukkalan kylästä syntyisin olleen prof. Mathias Akianderin (k. 2.8.1871) 8000 markan suuruisesta testamenttilahjoituksesta. (Saman summan ja samaan tarkoitukseen hän lahjoitti myös Kirvun kunnalle.) Muitakin lahjoituksia nyt perustettava koulu sai, mm. 4000 mk Jääsken kunnalta.

Keväällä 1872 kuntakokous päätti koulun aloittamisesta seuraavana syksynä. Niinpä sitten tämä Jääsken sekä koko kihlakunnan ensimmäinen kansakoulu aloitti toiminnan 16.9.1872, ensin Niemen koulu -nimisenä ja vuodesta 1927 lähtien Kirkonpiirin kouluna. Koulu toimi kymmenkunta vuotta vuokrahuoneissa, minkä jälkeen se jatkoi kunnan rakentamassa koulutalossa. Ensimmäiset kahdeksan ja puoli lukuvuotta koulun ovet aukesivat vain pojille, kunnes sitten kevätlukukaudella 1881 tytötkin pääsivät opetukseen.

Tässä yhteydessä tulkoon kerrotuksi, että jotkut etäkylienkin pojista kävivät Niemen koulua. Ahvolasta 1863 syntynyt Tuomas Mallat, Ylätuvan Tuomas, kävi Niemen koulua 1870-luvulla, luultavasti vain yhden vuoden. Niin ikään kävi 1872 syntynyt Antti Arponen Lottolasta samaa koulua. (Muistitieto Vilho Mallatilta, jonka eno Antti Arponen oli.)

Lähes kahden vuosikymmenen ajan Niemen koulu toimi pitäjän ainoana kansakouluna. Vuonna 1889 aloitti toimintansa Enson kansakoulu, joka oli ylivoimaisesti suurin Jääsken kouluista sekä yksi maan suurimmista kansakouluista. Koulu oli yksityinen, Enso Träsliperi Aktiebolagin perustama ja ylläpitämä, tarkoitettu lähinnä tehtaan työväen ja toimihenkilöiden lasten kouluksi. Valtionapua se sai v:sta 1892 alkaen. Yksityisenä koulu säilyi lähes neljä vuosikymmentä eli vuoteen 1927, jolloin tehtaan johto ja kunta saivat lopultakin aikaan sopimuksen koulun siirtymisestä kunnan hallintaan.

Neljännesvuosisadan kuluttua Niemen koulun perustamisesta aloittivat Pelkolan koulu 1897 ja Ahvolan koulu 1898, kumpikin yksityisestä aloitteesta ja yksityisin varoin. Valtionapu kylläkin lähti juoksemaan alusta alkaen. Vielä ihan Pelkolan ja Ahvolan koulujen perustamisvuosien edellä oli kuntakokous tyrmännyt kunnallisten kansakoulujen perustamisaloitteen. Koulujen perustamisen vastustus oli kuitenkin murtumassa. Vuonna 1898 Jääsken kuntakokous teki päätöksen kahdeksan uuden koulun perustamisesta kahden seuraavan vuoden aikana. Suunnitelma toteutui lähes täydellisesti.

Lukuvuonna 1905–06 Jääskessä toimi 11 kansakoulua:

Niemen koulu	1872	Laukkalan koulu	1900
Enson koulu	1889	Räikkölän koulu	1900
Pelkolan koulu	1897	Järvenkylän koulu	1901
Ahvolan koulu	1898	Laitilan koulu	1901
Konnun-Kemppilän 1)	1900	Lottolan koulu	1905
Kuurmanpohjan koulu	1900		

1) Siirtyi myöhemmin Nuijamaan kunnalle.

Ennen Talvisotaa Jääskessä toimi 18 kansakoulua.

AHVOLASSA ALOITETAAN

Erään asiakirjatiedon mukaan Ahvolan kansakoulu perustettiin 1.10.1897. Kyseinen päivämäärä tarkoittanee ajankohtaa, jolloin joukko kyliemme isäntiä ja miksei myöskin emäntiä on ollut koolla kouluasiain merkeissä ja päättänyt käydä tositoimiin koulun saamiseksi.

Ansio Ahvolan koulun perustamisesta lankeaa suurelta osin Jääsken seurakunnan silloiselle kappalaiselle, pastori Sakari Kontiolle. Hänen aloitteestaan ja myötävaikutuksellaan päätös syntyi. Näyttää myös siltä, että hänen asiantuntemustaan on tarvittu päätöksenteon jälkeenkin: koulun toiminnan alkuun luotsaamisessa. Olihan hän johtokunnan puheenjohtajana ensimmäisen lukuvuoden ajan. Mistään ei käy selville, ketkä hänen lisäksi ovat olleet päättämässä koulun perustamisesta. Niin ikään ei löydy tietoa toiminnan alkurahoittajista. Arvailla tietysti sopii ja silloin tuskin pahemmin erehtyy sanoessaan, että niin päätöksen teossa kuin alkurahoituksessakin vahvan etujoukon muodostivat Antti Pöhö ja Juhana Suni Ahvolasta, Antti ja Paavo Ikonen Kamajauholaista sekä Martti Ora Oravalasta. He kaikki olivat kyliensä vauraimpien talojen omistajia ja muutenkin edistyksellisimpiä isäntiä. Arvailua tukee sekin, että kyseiset henkilöt tulivat kaikki valituiksi ensimmäisten vuosien johtokuntiin. Koulun ”kannattajajäseniä”, jota nimitystä opettaja Elma Stenberg käyttää vuosikertomuksessaan lahjoittajista, oli kylissä varmasti edellä nimeltä mainittujen lisäksi paljon muitakin.

Noina muutamina vuosisadan vaihteen vuosina murtuivat kansanopetuksen estäneet padot ryminällä. Jääskessä siitä on osoituksena aikaisemmin kerrottu kuntakokouksen vuonna 1898 tekemä päätös kahdeksan uuden kansakoulun perustamisesta seuraavan kahden vuoden aikana. – Olisikohan tuohon kuntakokouksen päätökseen ollut syynä näiden kahden yksityisin varoin aloittaneen koulun synty?

Koulun yksityisyys ei kestänyt pitkään. Jo toisen lukuvuoden toimintakertomuksessa kerrotaan koulun siirtyneen kunnalle. Kuitenkin kolmannen lukuvuoden eli 1900–1901 toimintakertomuksessa kerrotaan saadun ”satunnaista apua” 931 markkaa. Voihan olla, että kuntakokous on päättänyt ottaa koulun haltuunsa vasta vuoden 1901 alusta lukien, joten ”satunnaista apua” on tarvittu vielä syyslukukaudella 1900.

ENSIN VUOKRALAISENA, SITTEN OMIIN TILOIHIN

Ensimmäiset neljä vuotta koulua pidettiin vuokrahuoneessa. Raunionmäen kaakkoiskärjessä seisovan Raunion talon iso tupa sai toimia Ahvolan kansakoulun ensimmäisenä luokkahuoneena. Talon omistivat Antrean Syvälahdesta Raunio-Ahvosille kotivävyksi tullut Antti Pöhö ja hänen vaimonsa Anna Juhontytär o.s. Ahvonen.

Hidastelusta kotikuntaamme toiminnoissaan oman koulutalon saamiseksi ei ainakaan voida syyttää. Jonkin verran puutteellisten asiakirjatietojen perusteella on pääteltävissä, että koulu aloitti toiminnan omissa tiloissa syyslukukauden alussa 1902. Näin ollen on rakentamista edeltävät valmistelut, esim. hirsien veistäminen, pitänyt suorittaa aikaisin keväällä 1901.

Lukuvuosi 1919–1920. Alkuperäinen koulurakennus etelästä päin kuvattuna. Keskellä sisäänkäynti opettajan asuntoon.

Paikan valinta tälle kylien keskeiselle rakennukselle olisi tuskin voinut paremmin onnistua. Viipurista Jääskeen johtavan maantien varrelle, sen itäpuolelle, luoteeseen suuntautuvan Höytölän ja edelleen Salo-Ahvolan kylätien sekä itään erkanevan Maltaansopen kylätien risteyksien kohdalle tuo upea rakennus löysi paikkansa. Maapohjana hiekkainen kuiva kangas ja ympärillä jo rakennusvaiheessa tukkimitan tavoittanut salskea männikkö. Tontin, jolle koulu raken-

I ja II luokka 1924–1925

nettiin, sai kunta lahjoituksena Antti Pöhöltä, Raunion Antilta. Tuo 1,91 ha:n suuruinen maakappale on lohkaistu Mattila-tilasta ja merkitty maarekisteriin palstatilana nimellä Ahvolan kansakoulu RN:o 28. – On ollut Raunion Antilla suuri ja lämmin sydän kotiseutunsa kansakouluasiaan!

III ja IV luokka 1924–1925

Päärakennuksen kanssa samanaikaisesti rakennettu ulkorakennus paloi muutaman vuoden kuluttua ja rakennettiin uudelleen 1908. Toiminta jatkui tässä alkuperäisessä koulussa neljännesvuosisadan eli vuoteen 1926, jolloin koulua rusnattiin monin tavoin uuteen muotoon. Samana syksynä aloitti alakoulu toimintansa ja kiertokoulu loppui.

Alkuperäinen koulurakennus oli yksikerroksinen, kahdella luokkahuoneella ja yhden opettajan asunnolla varustettu. Luokkahuoneet olivat rinnakkain rakennuksen länsipäässä ja opettajan asunto itäpäässä. Asunnon "paraatiovi" oli eteläsivulla ja "kyökin kautta" asuntoon pääsi pohjoisseinän puolelta. Luokkien välillä oli eräänlainen kasaan lykättävä "haitariseinä". Tällä tavoin yksiopettajaisen koulun luokat saatiin paremmin opettajan hallintaan.

Vuoden 1926 laajennusremontissa saatiin paljon uutta ja osa vanhoista tiloista sai uuden käyttötarkoituksen. Varsinaisten koulutilojen osalta rakennus muutettiin kaksikerroksiseksi, luokkia oli nyt kolme, ylhäällä kaksi ja alhaalla yksi. Alakerran pohjoispuoleisen luokan länsipää muuttui koulukeittolaksi ja itäpää alakoulun opettajan asunnoksi. Koulukeittolan ja alakoulun opettajan asunnon päällä oli alakoululuokka, joka samalla toimi myös poikien käsityöluokkana. Toisen kerroksen eteläpuoleinen luokka oli 3. ja 4. luokkien ja alakerran luokka 5. ja 6. luokkien käytössä. Myöskin opettaja-asunnon länsiosan päälle oli rakennettu lisää. Siihen tuli asuinhuoneisto, joka oli yläkoulun naisopettajan eli Tyyne Tuomolan asuntona. Alakerran luokka toimi koulun juhlasalina. Siinä pidettiin joulujuhla, kevättutkinto, äitienpäiväjuhlat, Kalevalapäivän ja usein myös Itsenäisyyspäivän tilaisuudet. Päivittäiset kaikkien luokkien yhteiset aamuhartaudetkin pidettiin tässä luokassa. – Tämä lisärakentaminen suoritettiin rak. mest. Y. Kaakisen suunnittelun ja piirustusten mukaan. Sähköt saatiin vuonna 1929 Antrean Sähkö Oy:n toimesta ja koulun ulkorakennus uusittiin 1931.

Koulu 1926
remontin jälkeen.

III ja IV luokka 1928–1929

III ja IV luokka 1929–1930

I ja II luokka keväällä 1932

IV luokan pojat v. 1935

Tyttöjä liikuntatunnilla urheilukentällä, lukuvuosi 1937–38.

Neljästoista lukuvuosi oli näissä uusituissa tiloissa menossa, kun opetus-toiminnalle tuli tyly keskeytys. Talvisodassa koulurakennus jäi ehyeksi. Sotien väliseltä noin puolentoista vuoden pituiselta kaudelta ei koulun kohtalosta ole tihkunut mitään tietoa. Puna-armeijan joukkoja kylissä oli, siviilejä tuskin ollenkaan. Oravalanjärven pohjoispuolelle oli rakennettu melkoinen leirikylä, johon oli haalittu rakennustarpeita kylien taloista. Lautatavara oli ollut haluttua, yksinpä talojen ikkunoiden ja ovien vuorilaudatkin olivat kelvanneet. Mahtoiko koulu olla toimisto- tai asumiskäytössä vai oliko sekin saanut saman raatelukohtelun osakseen kuin pienemmätkin rakennukset?

Koitti sitten elokuun 21. päivä 1941. IV Armeijakunta, komentajana kenraali-luutnantti Lennart Oesch, sai Päämajalta luvan aloittaa hyökkäyksen Viipurin ja Länsi-Kannaksen valtaamiseksi vuorokautta ennen suunniteltua ajankohtaa. Vuorokauden etuaika hyökkäykseen lähdössä osoittautui kuitenkin liian lyhyeksi. Venäläisten päävoimat olivat aloittaneet vetäytymisen hyvissä ajoin ennen IV Armeijakunnan hyökkäyslähtöä jättäen jälkeensä vähäiset viivytyks- ja tuhoamis-joukot. Niinpä näillä vihollisen jälkijoukoilla oli hyvää aikaa sytytellä taloja ja sär-keä siltoja heitä takaa-ajavien suomalaisten edessä. IV Armeijakunnan vasemmalla kaistalla, Saimaan kanavan ja Vuoksen välillä hyökkäsi eversti Vihman komenta-ma 12. Divisioona. Sen hyökkäyskärkenä olevat kevyet osat (polkupyöräjoukot) etenivät nopeasti ja saavuttivat Lottolan ja Salo-Lottolan aamutunteina 21.8. Parin tunnin lepotauon jälkeen ne jatkoivat Ahvolaan ja edelleen Hannilaan. Mukana ollut TK-mies Harri A. Laine kertoo sytytettyjen talojen vielä silloin palaneen.

Jälkiviisaasti voidaan sanoa, että jos IV Armeijakunnan hyökkäykseen lähtö olisi aikaistunut vielä vuorokaudella tai kahdella, niin Puna-armeijan pahanteko olisi jäänyt vähemmälle ja Ahvolan koulukin kenties polttamatta. Lopputuloksen tietäen siitä ei olisi ollut muuta iloa kuin se, että koulu sotavuosien ajan olisi ollut käytettävissä.

Hyökkäysvaiheen päätyttyä syksyllä 1941 ja taistelujen muututtua asemasodaksi pääsivät kylämme asukkaat palaamaan vähitellen entisiin koteihinsa. Kansakoulukin päästiin aloittamaan kevätlukukaudella 1942. Aloittamisen ajankohta ei ole tarkemmin tiedossa. Aivan samoin kuin runsas neljä vuosikymmentä sitten, jouduttiin nytkin aloittamaan vuokratiloissa. Yläkoulua pidettiin Oravalassa Adolf Mäkisen talossa ja alakoulua Ahvolan Höytölässä Heikki Taimiojalla. Opettaja Tyyne Tuomola, joka yksin hoiti yläkoulun kaikkien neljän luokan opetuksen, asui Verner Puhakalla ja alakoulunopettaja Hilja Mallat asui perheineen Taimiojan naapurissa Toivo Seitsoosella. Näiden vuosien oppilasmäärästä ei ole mitään tietoa, mutta ne lienevät olleet sotaa edeltäneitä vuosia pienemmät.

UUSI KOULU

Pitkään ei Jääsken kunta aikaillut uuden koulun aikaansaamiseksi Ahvolaan. Vanha sanonta ”Eteenpäin elävän mieli” piti tässäkin asiassa paikkansa. Syyskuun 20. päivänä 1942 tehdyllä kaupalla Toivo ja Eero Rahikainen myivät Ahvolan kylän Höytölänsopella sijaitsevan tilansa – Kalliola RN:o 2¹⁷ - kotipalstan Jääsken kunnalle 145000 mk:n hinnalla. Uutta koulua alettiin rakentaa palstan kaakkoispäähän, rakenteilla olevan maantieoikaisun luoteispuolella olevalle pellolle. Uusi tie oli linjattu ja rakentaminenkin osittain aloitettu jo ennen Talvisotaa. Tieoikaisu väisti Huuhinsalon ja Ahvolan pahat mäet sekä lyhensi matkaa lähes 1,5 km.

Kansakoulun suunnittelijasta ei ole tihkunut tietoja, mutta rakentajasta on olemassa varma muistitieto. Rakentamisen urakoi Jääsken Käriniemestä kotoisin ollut Elias Halinen. Hänellä oli mukanaan kaksi poikaansa, joista nuoremmalta on saatu puhelinhaastattelu. Hänen kertomansa mukaan koulu oli viittä vaille valmis. Vain eteisen lattia oli naulaamatta sekä ulkoportaot tekemättä ja viimeistelyt sisäpuolella vähän kesken silloin, kun sieltä oli lähdettävä. Joka tapauksessa koulu olisi syksyllä 1944 ollut valmis ottamaan vastaan niin opettajat kuin oppilaatkin.

Muistitiedon mukaan paikkakuntalaisista oli rakennustöissä mukana Antti Kuittinen Oravalasta ja Heikki Taimioja koulun naapurista sekä kahvinkeittäjänä Irja Patjas.

OPETTAJAT

Toimittuaan lähes kaksi vuosikymmentä yksiopettajaisena sai koulu syksyllä 1917 toisen, apuopettajan nimikkeellä palkatun opettajan. On luultavaa, että Vapaussodan jälkeiset kolme lukuvuotta koulu on jälleen toiminut yksiopettajaisena, koska ei löydy kirjallista- enempää kuin muistitietoakaan tuon ajan apuopettajista. Vuonna 1921 on kunnassa tehty päätös toisen opettajanviran perustamisesta, mutta vasta kahden vuoden viiveellä saatiin virka hakuun. Tuolloin ei kuitenkaan ollut yhtään miespuolista hakijaa, joten viran täyttäminen siirtyi syksyyn 1924. Virkaan valittiin Antreasta syntyisin ollut Elias Halinen, joka toimi koulun johtajaopettajana Talvisotaan asti.

Syksyllä 1926 aloittaneen alakansakoulun opettajanvirkaa ehti hoitaa kolme opettajaa, joista yksi, Sally Saari, toimi Lempi Höökin viransijaisena syyslukukauden 1928.

AHVOLAN KANSAKOULUN OPETTAJAT AIKAJÄRJESTYKSESSÄ:

Lukuvuodet	Nimi	Huomautukset
Yläkoulun opettajat:		
1898–1899	Stenberg Elma	Hoiti virkaa vain yhden lukuvuoden, minkä jälkeen siirtyi Tainionkoskelle.
1899–1902	Turunen Hilma	Tuli Viipurin Kelkkalan koulusta ja siirtyi vuoden 1903 alusta Viipurin Tiiliruukin kouluun. Virkavapaana 1.11.–31.12.1902, sijaisena Laina Mäkelä.
1903–1912	Kunnas Lovisa	Käytti etunimeä Liisi. Tuli Alastarosta ja siirtyi Kirvun Sairalan koulun opettajaksi. Virkavapaana 29.8.–26.9.1908, sijaisena kiertokoulunopettaja Hilja Aaltonen.
1912–1913	Roni Eine	Tuli Maaningalta, hoiti virkaa yhden lukuvuoden Liisi Kunnaksen sijaisena.
1913–1939 ja 1942–1944	Tuomola Tyyne	Tuli Elimäeltä. Ahvolan koulun pitkäaikaisin opettaja, yht. 30 vuotta. Toimi sotien jälkeen opettajana Jämsässä eläkkeelle siirtymiseensä asti.

1917	Seitsonen Toivo	Antrean Seitsolasta kotoisin ollut ylioppilas. Tuli ensimmäiseksi apuopettajaksi syksyllä 1917, siirtyi kesken lukukauden sotilaallisiin tehtäviin.
1917	Tuomola Laina	Tyyne Tuomolan sisar. Tuli apuopettajaksi Toivo Seitsosen jälkeen syksyksi 1917.
1918	Forsström Laura	Vuoden 1918 alusta apuopettajaksi tullut viipurilainen ylioppilas. Ehti opettaa vain vajaan kuukauden ennen sodan alkua.
1921–1922	Suni Laura (Forsström)	Toistamiseen apuopettajana, nyt Suni-nimisenä avioiduttuaan tällä välin Toivo Sunin kanssa.
1922–1923	Ikonen Iivari	Pätevöitynyt kamajauhoolalainen opettaja. Hoiti apuopettajan tointa vuoden, minkä jälkeen siirtyi Antrean Hannilan koulun opettajaksi.
1923–1924	Tuomola Laina	Toistamiseen apuopettajana.
1924–1939	Halinen Elias	Toimi koulun johtajaopettajana sotiin asti.
Alakoulun opettajat:		
1926–1928	Höök Lempi	Opetti kaksi ensimmäistä lukuvuotta, jonka jälkeen lähti pois avioiduttuaan Talin karjanhoitokoulun johtajan agronomi Nikoskelaisen kanssa.
1928	Saari Sally	Lempi Höökin sijaisena syyslukukauden 1928.
1929–1939 ja 1942–1944	Tuittu Hilja (myöh. Mallat)	Ehti opettaa pieniä koululaisia yhteensä 14 vuotta.
Poikien käsitöiden opettajat:		
1903–1904	Kurki Juhana	Salo-Lottolasta.
1904–1917	Orava Juho	Mainittiin yleisesti nimellä ”Kästyö-Jussi”.
1921–1922	Suni Toivo	
1922–1924	Orava Juho	
1942–1944	Mäkinen Adolf	

Miespuoliset apuopettajat samoin kuin vakinainen miesopettaja hoitivat omina toimikausinaan myös poikien käsitöiden opetuksen. Alkuvuosilta sekä kolmelta Vapaussodan jälkeiseltä vuodelta on tämän asian osalta tietoa aukko. Viimeksi mainitun jakson ajan tehtävä lienee ollut Juho Oravan hoidossa.

Ainakin yksi edellä mainituista koulumme opettajista on tätä kirjoitettaessa

– huhtikuussa 1998 – vielä elossa. Hän on 9.1.1897 Viipurissa syntynyt Laura Kurki (ent. Suni o.s. Forsström), joka valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarin 1-vuotiselta ylioppilasluokalta keväällä 1924. Vuonna 1966 hän meni toiseen avioon kunnallisneuvos Juho Kurjen kanssa. Heidän avioliittonsa kesti 18 vuotta eli Juho Kurjen kuolemaan asti 1984. Laura Kurki sanoo noiden 18 vuoden olleen elämänsä parhaat vuodet. Vanhuuden päiviään hän viettää nyt jo 101 vuotta täyttäneenä vanhainkodissa Riihimäellä.

Pitkääaikaisista opettajistamme Tyyne Tuomolasta, Elias Halisesta ja Hilja Mallatista, heistä kustakin erikseen, kerromme tuonnempana. Tässä yhteydessä on syytä muutamien lausein muistella koulumme alkuaikojen kahta opettajaa, Hilma Turusta ja Liisi Kunnasta. Tosin kukaan heidän oppilaistaan ei tänä päivänä ole kertomassa muistojaan, mutta meitä sellaisia, joille heidän oppilaansa ovat kertoneet, sentään joitakin vielä on. Kummallekin opettajalle näyttää isänmaa olleen hyvin tärkeä asia. Varsinaisten oppikirjojen ohella ovat Vänrikki Stoolin tarinat, Välskärin kertomukset ja Maammekirja olleet ahkerassa käytössä. Maaperä, johon kyseiset opettajat saivat kylvönsä tehdä, olisi tuskin voinut olla hedelmällisempi. Elettiinhan pahimpien sortokausien aikaa, johon tuskin mitkään Suomen kansan osat olivat kovin ihastuneita. Varsinkin ensimmäisien vuosiluokkien oppilaiden ikä oli verrattain korkea. Hilma Turunen kertoo vuosikertomuksessaan lukuvuodelta 1900–1901, että tyttöjen keski-ikä oli 11 ja poikien 12 vuotta ja että vanhimmat tytöt olivat 13- ja pojat 15-vuotiaita. Tuon ikäisten koululaisten mieliin isänmaan historian opetus upposi hyvin. Keskustelut kodeissa kenraalikuvernööri Bobrikovin venäläistämisyhtymyksistä varmasti huomattavasti edesauttoivat opettajien kylvön itämistä ja juurtumista.

Edellä mainitussa vuosikertomuksessa Hilma Turunen kertoo 20 oppilaan käyneen jatkokursseilla. Ei kuitenkaan ollut kysymys varsinaisesta jatko-opetuksesta, joka alkoi vasta 25 vuotta myöhemmin, vaan Hilma Turusen aikuisväelle pitämistä iltakursseista. Sen ajan aikuisista suurin osa kaiketi ripp- ja kiertokoulut käyneenä osasi lukea, mutta kirjoittamistaito oli jäänyt vähän ”kesannolle”. Kirjoittamisen opetus lienee ollut iltakurssien pääaine. Tuskin opettaja tästä työstään mitään palkkaa sai, vaan se oli hänen harrastuksensa.

Ahvolan nuorisoseura perustettiin 1900. Siinäkin Hilma Turusen osuus oli ratkaiseva, sillä hänen aloitteestaan seura syntyi. Hän toimi myös seuran esimiehenä ensimmäiset kolme vuotta.

Turusen jälkeen opettajaksi tullut Liisi Kunnas toimi niin ikään useita vuosia seuran esimiehenä. Hän keskittyi näytelmäharrastuksen lujittamiseen, joka toimintamuoto tosin jo aikaisemminkin oli ollut seuran ohjelmistossa.

JOHTOKUNNAT

Kansakoulujohtokuntaan on kuulunut kuusi jäsentä. Pyrkimyksenä näyttää olleen, että koulupiirin jokaisesta kylästä saataisiin johtokuntaan kaksi jäsentä, joskaan tuo tavoite ei läheskään aina toteutunut. Vuodesta 1927, jolloin Antrean kunnan Seitsolan kylän lapset alkoivat käydä Ahvolan kansakoulussa, sai Antrean kunta asettaa johtokuntaan yhden jäsenen, kuitenkin ilman äänivaltaa. Ei ole asiakirja- eikä myöskään muistitietoa siitä, kuka tai ketkä seitsolalaisista ovat johtokunnassa olleet. Johtokuntia koskevat tiedot ovat Jääskenkin puoleisten kylien osalta kovin puutteelliset. Varsinkin 1930-luku on ”tyhjää täynnä”, lukuun ottamatta kahta muistitietoa, joiden mukaan Matti Patjas Ahvolasta ja Väinö Ikonen Kamajauholasta ovat vuosikymmenen jossakin vaiheessa olleet johtokunnan jäseninä.

Johtokunnan puheenjohtajana toimi ensimmäisen lukuvuoden pastori Sakari Kontio, sitten 1899–1923 Paavo Ikonen, 1923–1937 Antti Puhakka ja 1937–1944 Juho Ikonen. Pisimmän ajan johtokunnassa ehti olla Antti Puhakka 1902–1937 ja toiseksi pisimmän ajan Juhana Suni 1898–1926 (1928?).

Johtokunnat, valinnat ja eroamiset vuosikertomuksista poimittuina:

- 1898 Sakari Kontio, Antti Pöhö, Juhana Suni, Antti Ikonen, Matti Ora ja V. Virtanen
- 1899 Paavo Ikonen, Juhana Suni, Antti Ikonen, Anna Ora, Martti Ora ja Antti Ovaska
- 1902 Antti Puhakka valittiin eronneen (Anna Oran ?) tilalle
- 1904 erovuoroiset Juhana Suni ja Martti Ora valittiin uudelleen
- 1905 erovuoroiset Antti Jauho ja Antti Ovaska valittiin uudelleen (Antti Jauho valittu luultavasti 1903)
- 1907 eronneen Antti Ovaskan tilalle valittiin Eva Jaatinen
- 1910 Eva Jaatisen tilalle valittiin Eva Suni
- 1920 Maria Parviainen valittu eronneen (?) tilalle
- 1922 erovuoroisen Antti Jauhon tilalle on valittu Pekka Jauho, joka samalla on määrätty taloudenhoitajaksi

- 1924 Antti Puhakka, Pekka Jauho, Maria Parviainen, Matti Paukkuri ja Antti Laitinen (Matti Paukkuri valittu Paavo Ikosen ja Antti Laitinen Martti Oran tilalle)
- 1928 Helena Pyrhönen valittu eronneen (Maria Parviaisen?) tilalle
- 1942 Jatkosodan ajan johtokuntalaisista on tiedossa vain pj Juho Ikonen ja jäsenistä Toivo Jarva, jonka Jääsken kunnan hoitokunta on kokouksessaan 29.5.1942 valinnut johtokunnan varsinaiseksi jäseneksi

Ensimmäisen lukuvuoden johtokunnan jäsenten joukossa nimi V. Virtanen sai kirjoittajan mielteliääksi. Mistään kylästä ei tullut mieleen tuon nimistä henkilöä. Kun muutkaan muistajat eivät löytäneet kyseiselle nimelle kohdetta, oli pakko ryhtyä – taas kerran – päättämään. Niemen koulun opettajana ja johtajana oli jo pitkään ollut Juho Viktor Virtanen. Tuntuu johdonmukaiselta, että hänet on haluttu asiantuntijana johtokuntaan. Tätä olettamusta tukee sekin, että vuodesta 1899 aina vuoteen 1907 oli johtokunnassa niin ikään asiantuntijaksi valittuna seurakunnan kiertokoulun opettajana vuodesta 1872 lähtien toiminut Antti Ovaska. Saattoi olla, että Virtanen käytti etunimeä Viktor ja kirjoitti nimensä V. Virtanen tai sitten opettaja Stenberg on sotkenut nimen.

Taloudenhoitajasta löytyy vain kaksi mainintaa. Vuonna 1922 johtokuntaan valittu ja samalla taloudenhoitajaksi määrätty Pekka Jauho lienee hoitanut tehtävää pitkään. Lukuvuoden 1927–1928 on Elias Halinen toiminut taloudenhoitajana.

TÄRKEIMPIÄ KANSAKOULUJA KOSKEVIA LAKEJA JA ASETUKSIA

Aikaisemmassa yhteydessä mainittu, pääasiassa Uno Cygnaeuksen myötävaikutuksella aikaansaatu, 11.5.1866 annettu KEISARILLISEN MAJESTEETIN ARMOLLINEN ASETUS KANSAKOULUTOIMEN JÄRJESTÄMISESTÄ SUOMEN SUURIRUHTINAAN MAASSA sääteli mm. seuraavaa:

- maaseudun kansakoulun lukuvuoden kestoajaksi määrättiin 42 viikkoa
- päivittäinen tuntimäärä 5–6 tuntia
- jokaisessa koulussa tuli olla kirjasto, josta varttuneemmat oppilaat ja muutkin henkilöt voivat lainata kirjoja
- oppiaineet: uskonto, äidinkieli ja kirjoitus, maantieto, historia, luonnontieto ja sen käytäntö, kuvaanto, laulu, voimistelu ja käsityö
- jos koulussa on tyttöjä, pitää olla naisopettaja
- opettajan palkkaedut: vapaa asunto, vähintään 2 huonetta ja keittiö, lämpö, tarpeelliset ulkokuoneet, 2–3 tynnyrinalaa viljelysmaata ja yhden lehmän laidun sekä rehu. Rahapalkka opettajalle 600 mk ja opettajattarelle 400 mk vuodessa. Palkankorotus 10 vuoden kuluttua 20 %. Eläkkeen saisivat vain seminaarin suorittaneet opettajat.
- määräys 1 mk:n suuruisesta lukukausimaksusta, jonka jokainen oppilas, paitsi erikoisen köyhät, suorittaisi koulukassaan ja josta puolet saisi opettaja, toisen puolen jäädessä koululle. Kunta tai koulupiiri saisi periä korkeampaa-kin lukukausimaksua ottaen huomioon koulumatkan.

24.5.1898 annettu PIIRIJAKOASETUS velvoitti kunnat jakamaan alueensa koulupiireihin siten, että jokaisella kouluikäisellä olisi mahdollisuus saada kansakouluopetusta omalla äidinkielellään. Jos kouluttomassa piirissä 30 lasta ilmoittautui pyrkijäksi kouluun, olisi koulu viipymättä perustettava. Jos pyrkijöitä oli 50, olisi piiri jaettava kahdeksi piiriksi tai otettava toinen opettaja. Asetuksen mukaan koulumatka saisi olla enintään 5 km. (Tätä sääntöä jouduttiin usein rikkomaan.) Aikaa piirijaon toteuttamiseen annettiin 3 vuotta.

Vuoden 1921 OPPIVELVOLLISUUSLAKI.

Jo vuonna 1910 hallitus jätti valtiopäiville esityksen oppivelvollisuuslaiksi ja valtiopäivät hyväksyi sen. V. Markovin senaatti esitti kuitenkin lain hylättäväksi syystä, että se rasittaisi valtion kukkaroa liiaksi ja että kansan sivistystaso on jo riittävän korkea. Itsenäistyneen Suomen eduskunta hyväksyi Oppivelvollisuuslain 23.11.1920 119 äänellä 42 ääntä vastaan. Samalla hyväksyttiin siihen liittyvä kustannuslaki. Lait astuivat voimaan 1.8.1921, saman vuoden heinäkuussa oli annettu lakien toimeenpanoasetukset. Oppivelvollisuuslain mukaan jokaisessa koulupiirissä tuli olla nelivuotinen yläkoulu, lukuvuoden kesto 36 viikkoa, kaksivuotinen alakoulu oman opettajan hoitamana sekä kaksivuotinen jatkokoulu. Jos piirissä oli alle 30 lasta, oli perustettava supistettu koulu, jonka lukuvuosi oli 40-viikkoinen, jakaantuen siten, että yläkoulua pidettiin 28 viikkoa ja alakoulua 12 viikkoa, 6 viikkoa syksyisin sekä keväisin. Maalaiskunnissa lain toteuttamisaika oli pitkä, peräti 16 vuotta.

Varsin olennainen merkitys Oppivelvollisuuslailla oli siinä, että kansakoulu tuli pakolliseksi. Pakolliseksi laki määräsi myös jatkokoulun, joskaan sitä määräystä ei läheskään aina taidettu noudattaa. Jatkokoululaiset alkoivat olla työikäisiä ja monet heistä saattoivat siirtyä työhön vieraalle paikkakunnalle, jolloin jatkokoulu unohtui.

Maalaiskunnissa oli jatko-opetusta annettava vähintään 4 tuntia viikossa 25 viikon aikana ja opetusaika rajattiin lokakuun alusta huhtikuun loppuun.

Ainakin Jääskessä oli 1930-luvun pulavuosina jatko-opetus keskeytettynä kahden lukuvuoden ajan, ilmeisesti säästämistarkoituksessa.

1920- ja vielä 1930-luvullakin kansakoululainsäädäntöä täydennettiin useilla muutoksilla ja lisäyksillä, mutta niihin ei tässä esityksessä tarkemmin puututa.

VÄHÄISTÄ TIETOA KOULUN TALOUDESTA

Tuntuu niin toivottomalta, suorastaan masentavalta, käydä tästäkin asiasta kertomaan asiakirjatietojen lähes kokonaan puuttuessa. Juuri taloudenhoitoon liittyvistä asioista olisi varmasti löytynyt tietoa johtokunnan kokouspöytäkirjoista. Kun ei löydy ”mustaa valkoisella”, on pakko pitäytyä sekä kirjoittajan omaan että puhelinhaastatteluin saatuun muistitietoon.

Yksityisin lahjoitusvaroin aloitettu toiminta ei jatkunut kovin pitkään. Jo toisen lukuvuoden, 1899–1900 toimintakertomuksessa kerrotaan koulun siirtyneen yksityisiltä kunnalle. Kyseinen toimintakertomus on päivätty 18.6.1900, joten kuntakokouksen päätös koulun ottamisesta kunnan hallintaan lienee tehty vuoden 1900 alkupuolella. Tarkempi ajankohta koulun siirtymisestä kunnalle ei käy selville toimintakertomuksista. Oletettavasti se tapahtui vuoden 1901 alusta, koskapa lukuvuodelle 1900–1901 kerrotaan saadun ”satunnaista apua” 931 mk. Ensimmäisen lukuvuoden lahjakertymä oli 655 mk, mutta toiselta vuodelta ei ole mainintaa. Valtionapu alkuvuosina oli 600 mk vuodessa.

Joitakin merkintöjä näiltä alkuvuosilta löytyy menopuoleltakin. Opettajan palkka oli ensimmäisenä vuotena 850 mk vuodessa, kolmantena vuotena jo 1150 mk. Koulutilan vuokra oli koko vuokralla olon ajan 300 mk vuodessa. Jos nuo rahasummat halutaan muuttaa nykyrahan arvoon, sai opettaja Elma Stenberg n. 0,71 mk:n kuukausipalkkaa ja Raunion Antti 3 mk:n vuokratulon vuodessa.

Vasta lukuvuoden 1925–26 toimintakertomuksesta löytyy maininta ”Koululla on siivooja, joka myöskin lämmittää”. Kaikki muu tätä asiaa koskeva onkin sitten muistin perusteella kerrottua. Parilta ensimmäiseltä vuosikymmeneltä ei näiden töiden suorittajista ole ainuttakaan muistitietoa, kahdelta viimeiseltä siivous- ja lämmittäjäperheitä muistetaan useita. Kaikkein kauimmin tehtävää hoiti Matti ja Liisa Patjaan perhe, ei kuitenkaan yhtäjaksoisesti. Muita tehtävää hoitaneita olivat Somerkiven Pyrhöset (Juhana Pyrhösen perikunta), Niku-Pyrhöset ja Rinne-Pyrhöset. Saattoi olla vielä muitakin, mutta niistä ei ole muistitietoa tavoitettu.

Puulämmitteisessä koulussa ja opettajien asunnoissa tarvittiin tietenkin halkoja. Lukuvuoden 1901–02 toimintakertomuksessa kerrotaan koulun kannattajilta saadun 40 syltä halkoja opettajan asuntoa varten. Varmasti riittivät! Vuodelta 1903–04 olevassa toimintakertomuksessa on niin ikään maininta 40 halkosylen saannista opettajalle ja koulun lämmitykseen. Jos halot jo tuolloin olivat 60 cm:n pituisia n.s. ”klapeja”, kuten myöhemmin, ainakin jo 1920-luvulta lähtien olivat, vastasi tuo sylimäärä noin 100 p-m³:ä. Kyseisenä aikana oli kaksi

lämmitettävää luokkaa sekä yksi opettajan asunto. Koulun laajennuksen jälkeen – syksystä 1926 lähtien – polttopuutarve tietenkin lisääntyi huomattavasti, mutta tietoa todellisista vuotuisista kulutusmääristä ei ole tihkunut.

Varmuudella halkojen toimittajista muistetaan vain Kankaan talon Pekka Jauho. Muitakin toimittajia lienee ollut, mutta heistä ei ole muistitietoa.

Alkuvuosien raha- ja halkolahjoitusten lisäksi on syytä kertoa joistakin pienemmistä lahjoituksista. Jo syksyllä 1897 on perusteilla ollut Ahvolan kansakoulu saanut Jääsken kirkonkylän nuorisoseuralta 200 mk harmonin ostoa varten. Kyseisen nuorisoseuran esimiehenä on tuolloin ollut Niemen koulun johtajaopettaja J. V. Virtanen eli sama henkilö, joka kirjoittajan päättelyn mukaan on valittu Ahvolan koulun ensimmäiseen johtokuntaan. Ihan hyvällä syyllä voitaneen uskoa, että opettaja J. V. Virtanen on ollut vahva vaikuttaja silloin, kun uusia kouluja Jääskeen puuhattiin. Lahjoittajien joukossa esiintyy myös Furuhjelmin rahasto, josta emme ole löytäneet tarkempaa tietoa. Tältä rahastolta on saatu lukuvuosina 1898–99 ja 1902–03 20 mk:n suuruiset apurahat annettavaksi lahjakkaille oppilaille. Ensimmäisen sai Marja Liisa Wertti ja toisen Anna Maria Mallat (Yrjö Mallatin, ”Räätäl-Yrjön” tytär). Niin ikään 1910-luvulla saatiin vuosittain Antti Ikosen (Jääsken kirkon seudun Ikosia) rahastosta useina vuosina ensin 8,25 mk:n ja myöhemmin 9,10 mk:n suuruisia apurahoja, jotka sitten jaettiin kunakin vuonna 2–4 oppilaalle. Antti Ikosen rahaston apurahoja saivat Tuomas ja Katri Mallat (”Räätäl-Yrjön” lapsia), Aina Henttonen, Helena Pokkinen, Antti Kuittinen ja Anna Orava. Parilta vuodelta saajien nimet puuttuvat.

Vielä eräs Irja Haimin (Seppäsen) muistama ”stipentiasia”. Kun Elias Halinen kevättutkinnossa 1932 jakoi meille päästötodistukset, painoi hän samalla Irjan kouraan 30 mk, tämän kirjoittajan kouraan 28 mk ja Viljo Patjaksen kouraan 25 mk. Oli kuulemma palkinto osaamisesta rahamäärien mukaisessa suhteessa. ”Ei omena puusta kauaksi putoa”! Kovin heppoiseksi vain jäi Irjan stipendi ostovoimallaan äitinsä Anna Maria Mallatin 29 vuotta aikaisemmin saamaan verrattuna.

Kouluruokailu ei olekaan viime sotiemme jälkeinen keksintö. Lukuvuoden 1908–09 toimintakertomuksessa kerrotaan: ”Koulukeittoyhdistykseltä saatu 25 mk sekä muutamilta kauppiailta ja talollisilta ryynejä ja potaatteja. Näistä tarvikkeista on valmistettu lämmintä ruokaa kahdeksalle köyhälle oppilaalle kaikkiaan 79 päivän aikana.” Varman muistitiedon mukaan samantapainen vähävaraisten kotien lasten kouluruokailu järjestettiin 1920-luvun alkupuoliskolla. Jatkosodan aikana kouluruokailu vakiintui säännölliseksi.

Koulun lämmityksestä ja siivouksesta sekä Jatkosodan ajan kouluruokailusta enemmän tuonnempana Irja Sihvolan (Patjas) kertomana.

OPPILASMÄÄRÄT, OPETUSAINEET JA OPETUKSEN JÄRJESTELYT ERI KAUSINA

PIENTEN LASTEN KOULU

Runsaan neljännesvuosisadan ajan aloitettiin koulun toiminta syksyisin n.s. pienten lasten koululla. Tällä noin kuukauden pituisella jaksolla haluttiin tietenkin testata kouluun pyrkivien lasten valmiutta kansakoulun aloittamiseen sekä vahvistaa lasten kiertokoulussa saamaa taitoa ja osaamista. Ne oppilaat, jotka eivät tätä ”pääsyttäkintoa” ensikerralla läpäisseet, joutuivat seuraavana syksynä uudelleen pienten lasten kouluun. Tällä tavoin pienten lasten koulussa oli jo toisesta syksystä tavallaan kaksi luokkaa, joskin opetus molemmilla luokilla lienee ollut sama. Alkuvuosina oli pienten lasten koulussa joitakin niin kehittyneitä lapsia, että heidät voitiin siirtää suoraan kansakoulun toiselle luokalle. Niinpä esim. 1890 syntynyt Juho Kurki Salo-Lottolasta pääsi syksyllä 1900 suoraan toiselle luokalle ja suoritti kansakoulun oppimäärän kolmessa vuodessa. Lottola sai oman koulun vasta 1905, joten jotkut Lottolan lapsista kävivät Ahvolan koulua. Juho Kurjen lisäksi ainakin Antti Arponen ja Pekka Ora sekä kaksi tyttöä, joiden nimet eivät ole tiedossa, kävivät koulun Ahvolassa.

Oheisesta taulukosta käyvät selville tarkat oppilasmäärät 29 lukuvuodelta, tiedot puuttuvat 16 lukuvuodelta. Pisin yhtäjaksoinen aukko on vuosilta 1916–20 eli viisi vuotta. Aukkoisuudesta huolimatta taulukko antaa kohtalaisen hyvän kuvan oppilasmäärästä eri ajanjaksoina. Neljän ensimmäisen melko tasaisen vuoden jälkeen tapahtuneeseen roimaan laskuun löytyy kyllä hyvä selitys. Alkuvuosien oppilaiden ikä oli korkea, kiertokoulua oli käyty useina talvina, koulupakkoa ei ollut ja ennen kaikkea työvoiman tarve pelloilla sekä metsissä pakotti 14–15-vuotiaat – varsinkin pojat – keskeyttämään koulunkäynnin. Joitakin vuosia oppilasmäärä pysytteli alhaalla ja lähti sitten taas verkkaiseen nousuun. Huomattava lisäys tuli syksyllä 1927, jolloin seitsolalaiset tulivat Ahvolan kouluun.

Jatkokoulu pyörähti Ahvolassa käyntiin syksyllä 1926. Jatkokurssin – niin kuin sitä kutsuttiin – piti myös olla pakollinen, mutta taulukko kertoo ihan muuta. Nyt taisi kato olla tasaista molempien sukupuolten kohdalla. Poikia tarvittiin pellolla ja tukkimetsässä, kun taas tytöistä monet lähtivät leivän perään vieraille paikkakunnille.

OPPILASMÄÄRÄT TIEDOSSA OLEVILTA VUOSILTA

P=poikia

T=tyttöjä

Lukuvuosi	Yläkoulu			Alakoulu			Jatkokoulu			Pienten lasten koulu	
	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	Koulussa	Otettiin kansa- kouluun
1898-99	20	15	35							20	16
1899-00	22	12	34							17	14
1900-01	22	18	40							17	12
1901-02	23	21	44							14	14
1902-03	16	19	35							11	5
1903-04	12	16	28							9	9
1904-05	12	16	28							18	7
1905-06	15	15	30							20	12
1906-07	19	14	33							27	18
1907-08	20	17	37							34	15
1908-09	24	19	43							29	20
1910-11	21	16	37							30	9
1911-12	21	22	43							28	15
1912-13	20	27	47								
1913-14	25	21	46							26	14
1914-15	27	26	53							33	13
1915-16	23	17	40							32	6
1921-22	26	32	58							22	22
1922-23	29	32	61							15	15
1923-24	31	38	69							20	20
1925-26	24	33	57								
1926-27	24	31	55	15	10	25	12	12	24		
1927-28	31	42	73	18	12	30	8	9	17		
1928-29	33	33	66	20	14	34	7	13	20		
1929-30	29	36	65	17	14	31	11	12	23		
1932-33	33	29	62	18	21	39					
1934-35	26	32	58	17	12	29	17	10	27		
1938-39	27	34	61	8	12	20	10	12	22		
1939-40	25	31	56	12	11	23	10	10	20		

Suurimmillaan oppilasmäärä on ollut 1927-28, jolloin seitsolalaiset tulivat mukaan. Jatkokurssilaiset mukaan lukien oli oppilaita kaikkiaan 120.

Jatkokoulu oli pysähdyksissä lukuvuosina 1932-34. Elettiin pulavuosia ja kunta halusi säästää opetusmenoissa.

OPPIAINEET

Ensimmäisen lukuvuoden toimintakertomuksessa on lueteltu seuraavat oppiaineet: Uskonto, äidinkieli, maantieto, historia, luvun lasku, luonnontieto, geometrian muoto-oppi, laulua yksiaanisesti ja vapaita liikkeitä. Tyttöjen käsistöissä on tehty sukkia ja ommeltu, mutta poikien käsistöistä ei ole mainintaa.

Vuosikymmenten kuluessa oppiaineita tuli joitakin lisää ja myöskin jotkut nimitykset muuttuivat. Niinpä 1932 oli oppiaineluettelo seuraavan sisältöinen:

- uskonto
- uskonnonhistoria ja siveysoppi
- äidinkieli a) lukeminen
 b) kirjalliset harjoitukset
- historia
- kotiseutuoppi ja maantieto
- luonnontieto
- maa- ja kotitalous
- terveys- ja raittiusoppi
- laskento ja mittausoppi
- piirustus
- kaunokirjoitus
- käsityöt
- voimistelu, leikki ja urheilu
- laulu

Jatkokoulun aineluettelo poikkeaa edellisestä melkoisesti. Käytettävissä olleen, tosin naapurikunnan ja -kylän koulun jatko-opetuksesta saadun todistuksen mukaan opetusaineet ovat olleet kirjallisuus, yhteiskuntaoppi, maatalous, kotitalous, kirjoitus, laskento, raittiusoppi ja uskonto.

Alakoulun opetusaineiden osalta on tarkempien tietojen puuttuessa mentävä arvauksen puolelle. Ainakin sellaiset aineet kuin lukeminen, kirjoitus, uskonto, laskento, käsityöt, laulu sekä leikki ja voimistelu nousevat seitsemän vuosikymmenen takaisina muistoina esiin.

elo kuun 22 p:nä 1928 on nyt suorittanut kansakoulun oppimäärän täydellisesti. Hän on osoittanut hyvää (10) käytöstä ja hyvää (10) huolellisuutta ja tarkkaavaisuutta sekä saanut tiedoistaan ja taidoistaan seuraavan arvostelun:

Uskonnossa	<u>hyvä</u>	(10)
Uskonnonhistoriassa ja siveysopissa		()
Äidinkielen a) lukemisessa	<u>hyvä</u>	(9)
b) kirjallisissa harjoituksissa	<u>tyydyttävä</u>	(8)
Historiassa	<u>hyvä</u>	(9)
Kotiseutuopissa ja maantiedossa	<u>hyvä</u>	(9)
Luonnontiedossa	<u>hyvä</u>	(9)
Maa- ja kotitaloudessa	<u>hyvä</u>	(9)
Terveys- ja raittiusopissa	<u>hyvä</u>	(9)
Laskennossa ja mittausopissa	<u>hyvä</u>	(9)
Piirustuksessa	<u>hyvä</u>	(9)
Kaunokirjoituksessa	<u>hyvä</u>	(9)
Käsitöissä	<u>hyvä</u>	(9)
Voimistelussa, leikissä ja urheilussa	<u>hyvä</u>	(9)
Laulussa	<u>hyvä</u>	(10)
		()
		()

Shoolassa, touko kuun 25 p:nä 1932.

Antti Puhakka
Johtokunnan puheenjohtaja.

Olias Halinen
Koulun johtaja.

Olias Halinen
Luokan opettaja.

OPETUKSEN JÄRJESTELYT ERI KAUSINA

Ensimmäiset neljä vuotta toimittiin vuokrahuoneessa Rauniolla. Elma Stenbergillä tuskin oli kovin suuria ongelmia opetuksen järjestelyssä, olihan hänellä 33 ensi- ja vain 2 toisluokkalaista. Hilma Turunen jo sitten joutui opettamaan samassa huonetilassa useampaa vuosiluokkaa. Sama tilanne toistui Tyyne Tuomolan kohdalla Jatkosodan aikana Mäkisen tuvassa. Jäi aikanaan Tyyne Tuomolalta kysymättä, miten neljän vuosiluokan opettaminen samassa huonetilassa järjestyi. Jotkut opetusaineista lienevät sopineet opetettaviksi kaikille yhteisesti, kuten esim. laulu, voimistelu ja urheilu, piirustus ja ehkä vielä kotiseutu- ja ympäristöoppi, mutta varsinaisten lukuaineiden ja laskennon opetuksessa oli vuosiluokat jaettava vähintään kahteen opetusryhmään.

Alkuperäisessä koulurakennuksessa rinnakkain olleiden luokkahuoneiden väliseinä oli varustettu n.s. liukuovilla, joilla saatiin aikaan näkyvyys luokasta toiseen. Tällä järjestelyllä opettajan työ varmasti helpottui huomattavasti. Apu-opettajakaudelta on opetuksen järjestelystä vain yksi asiakirjatieto. Lukuvuoden 1921–22 toimintakertomuksessa on maininta, että opettajia oli kaksi ja käytettiin ainejakoa. Luultavasti näin meneteltiin koko apuopettajakajakson ajan.

Poikien käsityön opetuksesta ei viideltä ensimmäiseltä vuodelta löydy mitään tietoa. Lukuvuoden 1903–04 käsityönopettajana oli Juhana Kurki ja hänen jälkeensä tuli toimeen Juho Orava. Alkuperäisessä koulussahan ei ollut erikseen poikien käsityöluokkaa, mutta laajennusremontissa toiseen kerrokseen tullut alakoululuokka varustettiin seinälle nostettavilla höyläpenkeillä sekä nurkkaan sijoitetulla työkalukaapilla. Tähän asti käsitöitä tehtiin alakerran toisessa luokassa. On myöskin olemassa varma muistitieto, että jonakin 1920-luvun alkupuolen vuotena käsitöitä tehtiin Maltaansopen Peltolan talossa.

ENTISET OPPILAAT MUISTELEVAT

Aikaisemmassa yhteydessä on kerrottu, että muutamat Lottolan kylän lapset kävivät Ahvolan kansakoulua sen alkuvuosina (Lottolan kansakoulu pääsi aloittamaan vasta 1905). Yksi heistä, 1890 syntynyt, myöhemmin kotiseutumme kulttuurielämän moniin muotoihin vahvasti vaikuttanut ja kunnallisneuvoksen arvon saavuttanut, Salo-Lottolasta kotoisin ollut **Juho Kurki** aloitti pienten koulussa syksyllä 1900, pääsi suoraan kansakoulun toiselle luokalle ja läpäisi koulun kolmessa vuodessa.

Hän muistelee omaa kouluaikaansa sekä muutenkin kansakoululaitoksen kehittymistä Riihimäen Sanomissa luultavasti 1970-luvun alkupuolella (tarkka aika ei käy selville saamastamme lehtileikkeestä). Lainaamme hänen muisteluksansa tähän kokonaisuudessaan.

”KOULUMUISTOJA VUODELTA 1900

Kun syntymäpitäjäni Jääsken pitäjänkokouksessa 1860-luvulla kokouksen puheenjohtajana toiminut kirkkoherra ehdotti kansakoulun perustamista paikkakunnalle, vastusti kokous yksimielisesti ehdotusta ja asia raukesi siihen.

Mutta seuraavan vuoden pitäjänkokouksessa samainen puheenjohtaja ehdotti asian uudelleen kysyen: perustetaanko tänne yksi vaiko kaksi kansakoulua? Vastauksena tuli kuin yhdestä suusta: vain yksi. Näin syntyi päätös ensimmäisen kansakoulun perustamisesta Jääskeen. Se aloitti toimintansa 1872 Niemen (kirkonkylän) kansakouluna.

Tämä hieman 'diplomaattisesti' läpi viety ehdotus osoittaa, että varsinaisen kansan keskuudessa vallitsi kansakoulujen perustamiseen nähden vastustava mieliala. Tällainen näkemys jatkui vielä vuosikymmeniä ja perustui siihen pelkoon, että kansakoulun käyneistä kasvaa herroja, jotka eivät viitsi tehdä enää tavallista työtä, vaan 'keplottelevat' maailman läpi niin kuin muutkin herrat.

Tänä päivänä asiaa arvostellen tällainen ajatus hymyilyttää ja ehkä panee toteamaan, kuinka vanhoillisia, tietämättömiä ja tyhmiä ihmiset ovatkaan silloin olleet. Mutta vaikka myönnämmekin tällaisten päätelmien tavoittelevan oikeutusta, on eräs historiallinen tekijä, joka tuo senaikaisten ihmisten ajatustavan ymmärrettäväksi.

Silloinen koulua käynyt vähäinen kansan osa muodostui papistosta, virkamieskunnasta, harvoista teollisuus- ja liiketoiminnan johtajista ja ehkä joistakin

suurten kartanoitten omistajista. Nämä piirit suhtautuivat varsinaiseen kansaan nähden (poikkeuksiakin tietysti oli) kuin ylempänä 'kastina', ja tavallista talonpoikaa pelotti mennä heidän puheilleenkin asioitaan hoitamaan. Tämä 'kouluja käyneiden' eristäytyminen ja monasti kansan ihmisen halveksuminen synnytti kansassa vastenmielisyyden oppineita kohtaan. Ja kun oletettiin kansakoulunkin kasvattavan samanlaisia herroja, vastustettiin koko laitoksen rakentamista.

Vähitellen kouluja kumminkin kohosi eripuolille pitäjää, ja v. 1900 niitä lieene ollut Jääskessä toimimassa viisi taikka kuusi.

Mainittuna vuotena, 1900, olin täyttänyt kymmenen vuotta. Kotikylässäni ei vielä koulua ollut, mutta naapurikylässä, Ahvolassa, 10 km takana sellainen toimi jo vuokrahuoneessa. Kyläkuntamme ryhmässä oli n. 50 taloa ja perhekuntaa, mutta vain kolme poikaa ja kaksi tyttöä alueelta meitä aloitti Ahvolassa sinä vuotena kansakoulun.

Pientenkoulua kuusi viikkoa

Kansakoulu aloitettiin silloin pientenkoululla, joka kesti kuusi viikkoa. Sen jälkeen alkoi varsinainen koulu. Näin meistä tuli vuonna 1900 Ahvolan kansakoulun 'ekaluokan' (kuten nyt sanottaisiin) oppilaita. Ennen kun varsinainen opiskelu alkoi, oli painettava mieleen säännöt, jonka mukaan täytyi käyttäytyä. Koulu sijaitsi Viipuri-Sortavala maantien varrella, ja oppilaat joutuivat kulkemaan tätä tietä n. 5 kilometrin matkan. Tällä matkalla ei saanut olla yhtäkään paperipalaa tai muutakaan roskaa tien puolella. Poikien houkutus puhelinpylväskupprien kivittämiseen eliminoitiin alkuunsa. Vastaantuleville vanhemmille ihmisille oli hattua nostaen sanottava 'päivää', ja muutenkin oli kuljettava siivosti tiellä. Viikottain oppilaista valittujen järjestäjien täytyi päivittäin kantaa vajasta puut ja lämmittää luokkien uunit, lakaista lattiat ja pyyhkiä pölyt. Viikottaisen lattian pesun suoritti kunnan palkkaama henkilö. Sellaiset työt, kuten koulupihan ja alueen puhtaana-pito kuuluivat luonnollisesti opettajan johdolla oppilaitten tehtäviin.

Näitten säännösten puitteissa sujui koulutyö suuremmista kommelluksista. Uskontoläksy opeteltiin ulkoa, mutta sen sisältö tehtiin yhteisesti keskustelemalla ymmärrettäväksi. Opittiin kertomataulu ja Ojalan laskuopin neljä laskutapaa sekä kymmen- ja murtoluvut. Rahan korkojakin opittiin laskemaan. Runebergin Vänrikki Stoolin runot ja Topeliuksen Maammekirja ja Luonnonkirja avasivat ja avasivat jokaisen suomalaisen sielussa sen ajan historiallisen tilanteen.

Suomen kenraalikuvernööriksi oli v. 1898 nimitetty venäläinen kenraali Nikolai Bobrikov, joka oli ottanut 'urakakseen' suomalaiskansallisen elämän hävittämisen

ja Suomen muuttamisen venäläiseksi kuvernamentiksi. Sanoisin, että silloisen koulutyön sisin henki ja tarkoitus oli taistelu tätä Tsaari-Venäjän sortoa vastaan. Tämä oli punaisena lankana kaikissa historiaan liittyvissä käsittelyissä. Väriikki Stoolin runot olivat taustana poikien aatoksissa. Jopa välitunnilla käyty lumisota symbolisoi taistelua sortajaa vastaan. Olen sitä mieltä, että sen ajan kansakoululla oli ratkaiseva osuus siinä isänmaallisen hengen ja itsenäisyystahdon kasvatus-työssä, jonka saavutuksena historiallisen hetken tullen vapautuksemme toteutui.

Kansakoulun läpimurto

Näinä vuosina kansakoulu löi läpi itsensä. Vastustava mieliala muuttui myönteiseksi. Uusia kouluja perustettiin runsaasti. Kansakoulun käyneistä ei tullutkaan 'herroja', vaan he tarttuivat entiseen työhönsä entistä suuremmalla tarmolla ja ehkä tuloksillakin. Sen ajan opettajissa oli useita, jotka omin käsin raivaten ja kuokkien muuttivat koulunsa tonttialueen tuottavaksi hedelmätarhaksi ja kasvi- maaksi, ollen monessa kylässä tiennäyttäjiä sillä alalla.

On syytä myös muistaa sitä aikuiskoulutustyötä, jota kansakoulut silloin vapaaehtoisesti suorittivat. Kouluilla pidettiin n.s. iltakursseja, joissa oppilaina oli vanhoja ihmisiä. Opiskeluaineita oli monia, lukukirjoina muistan Topeliuksen Välskärin kertomukset ja Kiven Seitsemän veljestä. Väriikki Stool oli tietysti mukana. Mikäli tiedossani oli, kaikki osasivat silloin jo lukea, mutta monet vanhemmista naisihmisistä eivät osanneet vielä kirjoittaa. Tiesin monen vakaisen vanhemman emäntäihmisen oppineen näillä iltakursseilla kirjoitustaidon. Eihän se mitään kaunokirjoitusta useinkaan ollut, mutta ei sentään enään tarvinnut asiakirjoihin puumerkkiä piirtää, vaan sen voi nyt omalla nimikirjoituksellaan vahvistaa.

Aikaisemmasta vastustavasta suhtautumisesta kansakouluun siitä tuli nyt todella kansan koulu. Niiden määrä lisääntyi jatkuvasti, niin että oppivelvollisuuslain tullessa voimaan, Jääskessä sekä silloisessa kotipitäjässäni Antreassa ei tarvinnut enää montakaan uutta koulupiiriä perustaa.

Kun koulukysymys on nyt jo vuosikymmeniä etsinyt uusia muotojaan, palautuvat muistot kansakoulutoiminnan alkutaipaleelle, jolloin se, nykyhetkeen verraten puutteellisin resurssein joutui suorittamaan kansallisen itsenäisyystahtomme pioneeritehtävää."

Liisa Vauhkonen (Seitsonen) kertoo:

ORAVALAN KIERTOKOULUSSA JA AHVOLAN KANSAKOULUSSA

Olin kuuden vanha, kun pääsin aloittamaan kiertokoulun. Mamma kyllä ensin esteli, mutta myöntyi lopulta. Asuimme silloin Viskarin Tahvon mökissä, josta oli vain lyhyt matka Yrjö Oravalle, jossa silloin kiertokoulua pidettiin. Olin niin innoissani päästessäni kouluun.

Ei meillä pulpetteja ollut, pitkät penkit vain, joilla istuimme. Pienikokoisena ja ensikertalaisena jouduin etupenkkiin. Oikealla puolellani istui naapurin poika Ahvosen Aukusti. Tuttu poikahan hän minulle oli, joten kävi niin kuin kävi. Sieppasin Aukustia kaulasta kiinni sopottaakseni jotain hänen korvaansa. En ehtinyt sanoa mitään, kun opettaja kehotti olemaan kiltisti ja kuuntelemaan. Toista kertaa en kyllä yrittänytkään.

Ne kivिताulut, joihin opettelimme tekemään kirjaimia ja numeroita, olivat hyvin mukavat. Aapiset ja rihvelिताulut opettaja keräsi aina tuntien päätyttyä pois.

Kävin kiertokoulua kahtena talvena yhteensä kahdeksan viikkoa. Kiertokoulua pidettiin Yrjö Oravan lisäksi Hannolassa, Kujansuussa ja Hakalassa.

Kansakoulua kävin neljä vuotta. Koulumatka oli pitkä, mutta lyheni talvikuukausina paljon, kun päästiin jäätä pitkin Oravalan järven yli. Jatkokoulua kävin vain yhden vuoden, jonka jälkeen lähdin erääseen Syvälahden taloon emännän apulaiseksi. Siitä se varsinainen ”kiertokoulu” vasta alkoi. Niin kiirettä oli, ettei moniin viikkoihin ehtinyt kotona käymään. Jalkoja ja käsiä olisi saanut olla enemmän, työtä kyllä riitti. Siinä elämän kiertokoulussa otti kyllä monta kertaa niin koville, että piti pyytää apua Taivaan Isältä. Nyt onkin paljon helpompi kulkea tämä lopputaival päivä kerrallaan. Koti siellä Karjalassa on usein mielessä ja tuntuu kuin se olisi pyhää maata.

Eero Rahikainen:

KIERTO- JA KANSAKOULUAJOILTANI MIELEEN JÄÄNYTTÄ

Aloitin kiertokoulun kevättalvella 1926. Ensimmäinen kahden viikon jakso pidettiin Kankaan talossa. Itse koulusta ei ole kovinkaan paljon muistikuvia mielessä. Pitkät penkit, joilla rinnakkain istuttiin, rihvelitaulu ja -kynä sekä aapinen väikkyvät mielessä sieltä runsaan seitsemän vuosikymmenen kaukaisuudesta. Ensimmäisinä päivinä minua kiusasi hirmuinen koti-ikävä. Niinpä sitten eräänä päivänä kipaisinkin kesken koulupäivän kotiin. Kasvatusäitini vei kuitenkin kädestä taluttaen pojan takaisin kouluun. Eihän koulusta saa kesken päivän ilman oikeata syytä mennä kotiin! Kankaan jaksolta on jäänyt mieleen hevosen häntäjouhista valmistettu jalkineiden puhdistusharja. Jouhet oli taidokkaasti kiinnitetty lyhyeen puuvarteen.

Toinen kahden viikon jakso pidettiin kotonani Jokelassa. Siltä ajalta on vain yksi tapahtuma jäänyt mieleen, sekin kovin kehno. Olimme menossa välitunnilta sisään, me Jauhon Antin (Eljaksen Antin) kanssa viimeisinä. Kaiketi Antti mielestäni rapsutteli lunta huopikkaistaan liian kauan, koskapa luudan saatuani huitaisin sillä Anttia kasvoille. Nyt lähti Antti kesken päivän kotiin ja minä kuittasin pahan työni nurkassa seisomalla.

Tähän päättyi kiertokoulu Ahvolassa. Sitä en tiedä, jatkuiko se samana keväänä vielä Oravalassa tai Kamajauholassa. Opettajamme Lilja Lehikoisen ansiokkaalla opetuksella me Ahvolan viimeiset kiertokoululaiset valmistauduimme uusiin koitoksiin. Jo saman vuoden syksyllä vanhimmat meistä menivät yläkoulun ensimmäiselle, ikäiseni ja vuotta vanhemmat alakoulun ensimmäiselle ja kaikkein nuorimmat vasta vuoden viiveellä alakouluun.

Kansakoulun aloitin 1926 syksyllä, jolloin alakoulu Ahvolassa aloitti. Rakenustöiden viivästymisen takia koulun alkaminen myöhästyi joitakin viikkoja normaalista. Alakoulun opettajaksi oli tullut Lempi Höök -niminen, mustatukkainen ja -kulmainen kaunis nuori nainen. Opettajana hän varmasti oli ihan hyvä, mutta hämärän muistikuvani mukaan hän lieene nykykielellä ilmaistuna ollut hieman tiukkapipoinen. Hymy hänen kasvoillaan ei kovin usein karehtinut.

Alakoulussa pojat tekivät samoja käsitöitä kuin tytötkin. Ensimmäisenä työnä tehtiin villalangasta virkkaamalla patalappu. Minulta se ei koskaan valmistunut. Pääsin 3–4 cm:n leveyteen, jolloin patalapun alku oli jo käyristynyt ”pukinsarveksi”. Vedin kuulemma liian tiukkaan. Usean purkamisen ja uudelleen aloitta-

misen jälkeen opettaja lopulta sanoi, että antaa olla. Kanavakankaan koristelu värillisillä langoilla kyllä onnistui.

Alakoulun toisen luokan alkuviikoilta vielä eräs, minun kohdaltani hieman kiusallinen tapahtuma. Olimme tulleet välitunnilta luokkaan ja saaneet luvan istuutua. Ennen kuin opettaja ehti aloittaa opetuksen, eräs luokkamme tyttö viittasi ja sai luvan nousta esittämään asiansa. Eero pieras, sanoi tyttö. Täällä luokassako? Ei, ko ulkon. Opettajan kasvot sävähtivät punaiseksi ja tuomio kohdistui aivan toisaalle kuin mihin kantelija oli odottanut. Tällaisia asioita ei saa tulla opettajalle kantelemaan, sanoi opettaja. Minä, syntisäkki, pääsin kuin koira veräjästä. Ryysyrannan Joosepin piereminen kirkossa meni kyllä sinne huonojen tekojen vaakakuppiin, mutta kirkossa piereminen on vähän eri asia kuin koulun pihalla piereminen. Kyseinen tyttö sai vielä kotimatalla toiselta luokkamme työltä kuivuneesta katajan oksasta kintuilleen, kun meni Eerosta sellaisia kaipailemaan. Onneksi olivat villasukat jalassa.

Toinenkin ”punastumistapaus” on jäänyt mieleeni, tapahtuma-aika tosin kouluajan ulkopuolella eli kesällä. Posti-Mauri piti yhden arkivapaan viikossa, muistaakseni maanantaina. Postilaatikko oli koulun pääoven betoniportaiden reunuksen päällä. Oli kaunis ja aurinkoinen kevätkesän illansuu, kun mielessäni välähti, että päivän posti on vielä hakematta. Taisi olla postin noutamisen lisäksi motiivina harjoittelu seuraavan sunnuntain juoksukilpailuja varten. Juoksin koululle, nostin postilaatikon kantta. Samassa huomasin koulun nurkan takaa ilmestyneet koulumme molemmat naisopettajat, molemmilla iloinen ja ehkä vähän ilkikurinen ilme kasvoillaan. En ehtinyt sännätä pakoon ennen kuin Lempi Höök ehätti sanomaan: ”Kipaiseppas, Eero, hakemassa lehdet Hannilasta!” Silloin oli minun vuoroni karahtaa punaiseksi kasvoiltani. Hävetti niin julmetusti ja kipaisin kyllä, mutta aivan eri suuntaan kuin mihin opettaja oli kehottanut.

Yläkouluajoiltani en tahdo löytää oikein mitään kerrottavaa, en ainakaan mitään jännittävää. Eräs viimeisen luokan tapahtuma jäi kyllä lähtemättömästi mieleeni, mutta sen kerron toisessa yhteydessä. Vuodet vierivät tasaisella tahdilla toinen toisensa perään. Molempien opettajieni kanssa pärjäsinkin ihan kohtalaisen hyvin. Luokan parasta todistusta tuskin sain kertaakaan, siitä piti eräs luokkamme tyttö aina huolen. Tosin en kyllä pyrkinytkään ’kympin tappajaksi’ missään vaiheessa. Varaa riman nostolle olisi kyllä ollut, mutta en kaiketi pitänyt sitä tarpeellisena.

Jatkokoulua en käynyt lainkaan. 1930-luvun pulan vuoksi Jääsken kuntakin säästi lakkauttamalla jatkokoulun lukuvuosiksi 1932–34. Se sattui juuri siihen saumaan, jolloin minun olisi pitänyt käydä jatkokurssilla.

Kaikkina aikoina on varmasti jokaisella koululaisella ollut paras koulukaveri. Toisilla sellainen on saattanut vaihtua useinkin, toisilla taas on ollut sama kaveri koko kouluajan. Minun paras koulukaverini oli lähinaapurin poika Patjaan Viljo, kaverien kesken Ville. Yhdessä me koulun aloitimme ja yhdessä sen lopetimme. Koulutiekkin oli yhteinen melkein koko matkan. Eikä kaveruutemme suinkaan päättynyt koulun loppumiseen, vaan se jatkui loppuun asti. Viljon elämänkaari katkesi paljon ennen lakikorkeuteen pääsemistään, se katkesi Muolaanjärven jäällä 19.2.1940. Viljosta pitivät kaikki. Hänen hillitty käyttäytymisensä ja miellyttävä suhtautumisensa kanssaihmiisiin ei voinut olla vaikuttamatta. Pienintäkään kinaa, puhumattakaan riidasta, ei hänen kanssaan saanut aikaan. Jos hairahduin sanomaan hankalasti tai ehkä loukkaamaankin, ei hän ”syttynyt”. Hetken hän katsoi suoraan silmiin, käänsi sitten hitaasti katseen pois, kasvojen ilmeen kuvastaessa enintään ihmettelyä, mutta ei koskaan moitetta tai syytöstä. Liioittelematta voin sanoa, että Viljon kaltaista poikakaveria tapaa pitkänkin elämän aikana vain hyvin harvoin. Myös työelämässä hän oli hyvin pidetty. Täsmällisyys, luotettavuus, ahkeruus ja palvelualttius olivat hänen hyveitään. Nuo ominaisuudet näkyivät kaikissa hänen toiminnoissaan ja tehtävissään, mitä osoittaa sekin, että hän Talvisodassa toimi patterinpäällikön taistelulähettinä. Siihen kelpasi vain mies joukon kärjestä.

Vielä eräs pieni Viljoon liittyvä muistikuva ensimmäiseltä koulupäivältämme. Opettaja kyseli ja merkkasi muistikirjaansa oppilaiden vanhempien etunimiä. Viljon vuoron tullessa sanoi Viljo isän nimen olevan Isä Patjas. Opettaja muotoili kysymyksen uudelleen ja Viljo väitti edelleen, että isän nimi on Isä Patjas. Olimme Viljon kanssa laittautuneet samaan pulpettiin rinnakkain – kuinkas muuten. Tiesinhän minä nimen, rohkaisin luontoni, viittasin ja saatuani luvan vastata, ilmoitin Viljon isän nimen olevan Matti. Iloinen asiahan se oli ja taisi sillä kertaa hymy väreillä opettajankin kasvoilla, eikä sitä kukaan Viljolle häpeäksi lukenut. Kaikkihan kotona puhuivat isästä, ei kukaan Matista, yksin mummin lasten kanssa jutellessaan puhui isästä.

Irja Sihvola (Patjas) kertoo:

KOULUN HUOLTOTYÖT

Muistelen, että koulun huoltotyöt olivat perheemme hoidossa lukuvuodet 1930–34. Sen jälkeen huoltotyöt olivat yhden lukuvuoden Niku Pyrhösten hoidossa, jonka jälkeen nuorempien sisarusteni muistelun mukaan perheemme hoiti kyseiset työt Talvisodan aikaiseen koulun lopettamiseen asti.

Yritän muistella, mitä kaikkia tehtäviä huoltotöihin kuului. Edellisenä talvena halkoliiterin taakse ajetut ja varastoidut halot tuli syyskesällä siirtää sisälle halkoliiteriin. Läpivuotisena työnä oli opettajien hellapuiden pilkkominen, mistä isäni ja vanhemmat veljeni vastasivat. Varsinaisia pihan lumitöitä ei tarvinnut tehdä, vain ulkoportaat piti pitää lumesta puhtaina. Pihan ja lähiympäristön syys- ja kevätsiivouksen suorittivat oppilaat liikuntatunneillaan.

Siivoustöistä päivittäin suoritettavia olivat luokkien, eteiskäytävien sekä portaikon lakaiseminen ja pölyjen pyyhkiminen. Suurin työ oli poikien käsityöpäivinä alaluokan siivoamisessa. ”Puusepät” osasivat taidokkaasti levitellä lastut ympäri luokan lattiaa, vieläpä pulpettien allekin. Suursiivous tehtiin keväisin koulun päätyttyä.

Luokkien lämmityksestä minulla on omakohtaiset muistot. Ollessani viimeisellä luokalla lukuvuotena 1932–33 oli lämmitys minun huolenani. Minut herätettiin aamulla kuudelta ja säähän katsomatta kiiruhdin koululle. Vanhempani tai pojat – kuka milloinkin – olivat edellisenä iltana täyttäneet halkolaatikot. Koululla käytettiin yksinomaan koivuhalkoja ja kun ne olivat kuivia sekä lisäksi paljon tuohta, oli sytyttäminen helppoa. Puulaatikoiden kansilla oli mukava istua ja seurata palamisen edistymistä. Uunien suuluukut olivat eteiskäytävien puolella. Niinpä sitten koulun alkuun mennessä luokat olivat valmiit ottamaan vastaan niin opetukseen tulevat kuin opettajatkin. – Aikuisena on usein tullut mieleen tuon tehtävän vastuullisuus. Eihän minua siihen työhön opettamatta laitettu. Hyvin monena aamuna yhdessä äidin tai isän kanssa käytiin lämmityksen kaikki vaiheet läpi, ja opin tietämään, minkä verran hiilien päällä pitää olla ”nukkaa” ennen kuin pellit saa sulkea. Onnistuin, koskapa kukaan ei saanut häämyrkytystä!

Iltaskareisiin kuului siivouksen ja halkohuollon lisäksi myöskin eteisten seinillä olleiden juomavesisäiliöiden täyttäminen. Iltatöihin minun ei tarvinnut osallistua.

KOULUKEITTÄJÄNÄ JA RAKENTAJIEN KAHVIEMÄNTÄNÄ

Jatkosodan aikana saatiin järjestetyksi oppilaiden kouluruokailu. Koulun tarjoamana oppilaat saivat lämpimän ruoan, mutta voileivät ja maitopullo piti olla omasta takaa. Laitoin ruokaa Taimiojalla kouluaan käyville alakoululaisille. Koulu-keittola ei ollut kovin hääppöinen. Sellaisena toimi lähinaapurin, Toivo Seitsosen talon kamari, joka samalla oli myös opettajan perheen asuntona. Kamarin pystyuunin eteen asennetulla hellalla keittelin lapsille puurot, vellit ja joskus jopa lihasopatkin. Lihan meidän koululle ja ilmeisesti myös Oravalan Mäkisellä pidetylle yläkoululle toimitti Eino Paukkuri Kamajauholasta. "Toivossa on hyvä elää", sanotaan ja niin silloinkin. Vain muutaman kivenheiton päässä kohoava uusi koulurakennus antoi ainakin henkistä apua ankeissa olosuhteissa tehtävälle ruoanlaitolle.

Tuota toiveittemme täyttymystä, uutta koulua rakenteli Jääsken Käriniemestä kotoisin ollut Elias Halinen kahden poikansa sekä paikkakuntalaisten, enoni Antti Kuittisen ja koulun lähinaapurin Heikki Taimiojan avustamana. Johonkin aikaan rakennusvaiheessa keittelin korviketta rakentajille.

Toiveemme eivät täyttyneet, emmekä päässeet keittelemään ruokaa koululapsille uudessa koulukeittolassa!

Eero Rahikainen:

MUISTIKUVIA PITKÄAIKAISISTA OPETTAJISTAMME

Kaikille meille Ahvolan kansakoulua käyneille on aikanaan muodostunut oma mielikuvamme Tyyne Tuomolasta, Elias Halisesta ja Hilja Mallatista. Meillä vanhimmissa on opettaja-muistikuva vain kahdesta ensin mainitusta, kaikkein nuorimmilla taas vain viimeksi mainitusta. On ihan luonnollista, että mielikuvamme saattavat poiketa huomattavastikin toisistaan. Emmehän me ihmiset kaikissa muissakaan asioissa ole aina samaa mieltä, miksi sitten tässä.

Yläkoulun opettajamme Tyyne Tuomola ja Elias Halinen olivat monissa asioissa hyvin paljon toistensa kaltaisia. Välttyäkseni toistoilta yritän ilmentää heidän yhteisiä piirteitään samanaikaisesti.

Isänmaa oli heille kummallekin hyvin tärkeä asia. Rakkaus isänmaahan näkyi kaikissa heidän toimissaan, niin kouluopetuksessa kuin koulun ulkopuolisissa harrastuksissakin. Ymmärrämme paremmin heidän rakkautensa isänmaahan tietäessämme, että he lähes saman ikäisinä ovat samoihin aikoihin valmistuneet opettajiksi sekä toimineet ensimmäiset vuotensa virassa juuri silloin, kun Venäjän keisari ja Suomen suuriruhtinas Nikolai II kenraalikuvernööreineen yritti kaikin keinoin venäläistää sekä muutenkin sortaa Suomen kansaa. Yhtäläistä heille näyttää olleen suhtautuminen koulunsa päättäneisiin nuoriin, Elias Halisen kohdalla kuitenkin näkyvämmiin hänen aikaisemmassa työpaikassaan Heinjoen Koprassa. Mikä sitten lieenee ollut syynä siihen, että he kumpikin halusivat elää yksin, ilman perhettä?

Tyyne Saima Tuomola s. 18.3.1887 Porvoossa, k. 26.8.1966 Jämsässä. Perhe on ollut Ensossa jo vuonna 1890, jolloin Tyynen isä Adolf Tuomola on valittu Enson kansakoulun johtokuntaan. Tullessaan 1913 Ahvolaan oli Tyyne Tuomola 26-vuotias ja lähtiessään sieltä lopullisesti 1944 57-vuotias. Sotien aiheuttamat katkokset huomioiden hän ehti opettaa Ahvolan koulussa kaikkiaan 29 lukuvuotta. Ennen Ahvolaan tuloaan hän oli ollut opettajana Elimäellä.

Muistellessani Tyyne Tuomolan opetustapaa en näe siinä ainakaan mitään moitittavaa. Jos hänen opetuksestaan pitäisi antaa arvosana, olisi se mielestäni: innostavaa ja oppilaisiin uppoavaa. Erittäin miellyttäväksi muodostuivat laulutunnit, ainakin meille, joille syntymässä oli suotu laulunlahja. Itse musikaalisena hän luonnollisesti paneutui antaumuksella laulun opetukseen.

Vaikka Tyyne Tuomola eli elämänsä yksin, ei hän suinkaan ollut yksinäinen. Juuri hänen perheettömyytensä antoi hänelle mahdollisuuden uppoutua mukaan paikkakunnan eri järjestöjen toimintoihin. Alkuvuosinaan hänen tiedetään harjoittaneen ja johtaneen tyttöjen voimisteluryhmää. Nuorisoseuran toimintaan hän niin ikään osallistui: hän toimi lyhyen ajan seuran esimiehenäkin sekä harjoitti ja johti seuran laulukuoroa eri ajanjaksoina, viimeksi 1930-luvun alkupuoliskolla.

Hänelle itselleen varmasti kaikkein rakkain ja antoisin harrastus oli lottatyö. Lotta-Svärd-järjestön Ahvolan kyläosaston johtajana hän toimi koko sen toiminnan ajan eli runsaat kaksi vuosikymmentä. Suurin osa niin lottatoimintaan kuin muihinkin harrastuksiin osallistuneista nuorista oli hänen entisiä oppilaitaan.

Niin kuin edellä mainitsin, ei Tyyne Tuomola jättänyt entisiä oppilaitaan ”oman onnensa nojaan”, vaan pyrki edesauttamaan heitä eteenpäin elämässä. Siitä minulla on omakohtainen kokemus. Vuosien 1937–38 aikana hän usein toistuen kehotteli minua hakeutumaan opettajaseminaariin. Voisin melkein sanoa, että hän lievää painostusta käyttäen suorastaan ”aivopesi” minut alttiiksi ajatukselle. Niinpä sitten syksyllä 1939 aloitin Sortavalassa. Kohdallani yli viisi vuotta yhtäjaksoisesti kestänyt sotareissu aiheutti sitten muutoksen ammatinvalinnassani, enkä tainnut olla ainoa, jolle niin kävi. En myöskään ollut ainoa, jota Tyyne Tuomola kehotteli seminaariin. Ainakin Sirkka Arminen (Ikonen) kertoo olleensa samassa tilanteessa. Kerrotaan myöskin Tuomolan tarjoutuneen kustantamaan erään koulussa hyvin menestyneen tytön oppikoulunkäynnin, mutta tytön vanhemmat eivät olleet innostuneita asiaan.

Ahvolan jälkeen Tyyne Tuomola opetti vielä useita vuosia Jämsän kirkonkylän koulussa. Hän kuoli 79-vuotiaana Jämsässä vain lyhyen aikaa sairastettuaan.

Tyyne Tuomolan siunaustilaisuudessa Jämsän kirkossa oli Ahvola vahvasti edustettuna. Hänen arkulleen laskettiin entisen Ahvolan muistojen toimikunnan, Ahvolan nuorisoseuran sekä entisten oppilaiden seppeleet. Hänen rakkaimman harrastuskohteensa, lottien kyläosaston, seppäle kuitenkin puuttui. Syynhän tiedämmel!

Opettaja Tyyne Tuomola

Elias Halinen s. 27.2.1888 Antreassa, k. 19.1.1942, kuolinpaikka ei ole tiedossa. Kavantsaarella syntyneenä hän oli meille Ahvolan koulupiiriläisille ihan naapurin poikia. Ahvolaan hän tuli syksyllä 1924 ja ehti toimia johtajaopettajana 16 lukuvuotta, viimeisen jäädessä kuitenkin pahoin vajaaksi. Sitä ennen hän oli ollut Heinjoen Kopralan koulun opettajana vuosina 1914–21. Väliin jääneiden kolmen lukuvuoden toimipaikka ei ole tiedossa.

Opettaja Elias Halinen

Muistelllessani Elias Halisen opetustapaa en keksi siinäkään mitään moitittavaa. Opetusaineista hänelle mieluisin oli isänmaan historia. Suomalaisuusliikkeen toimintoihin ja itsenäisyyspyrkimyksiin hän oli hyvin tarkoin perehtynyt. Sellaiset nimet 1700-luvulta kuin Daniel Juslenius, Henrik Gabriel Porthan ja Yrjö Maunu Sprengtporten toistuivat usein hänen kertoessaan noista vanhoista asioista. Joskus hän saattoi innostua kertomaan näistä asioista koko tunnin, unohtaen kokonaan läksyn kuulustelun. – Käsityötunneilta on jäänyt mieleeni pari asiaa. Meillä pojilla tahtoi olla tapana käyttää puukkoa raaputtamiseen, jolloin opettaja heti huomautti: ”Puukolla ei raaputeta, puukolla vuollaan.” Silloin, kun oppilaalla oli vaikea työvaihe menossa, tuli opettaja mielellään auttamaan. Kieli opettajan huulien välissä seurasi tahdikkaasti käsien liikkeitä, saaden hymyn nousemaan tapahtumaa seuranneiden kasvoille.

Elias Halisen muisteluun liittyy asia, jota voisi nimittää vaikka sattuman oikuksi. Talossamme ja kerrosnaapurinamme asuu Heinjoen Koprlassa syntynyt ja lapsuutensa viettänyt Inkeri Temonen, o.s. Taponen, jonka äiti ja isä ovat olleet Kopralan koulussa Elias Halisen oppilaina. Hänellä olevassa Kopralan kyläkirjassa yksi tekijöistä, Viljo Teivonen, kertoo opettaja Halisesta. Samansuuntaiset ovat Teivosen ajatukset olleet Halisesta kuin minunkin.

Totuuden nimessä on kuitenkin sanottava, että Elias Halinen saattoi kurinpidossa joskus hairahtua kohtuuden polulta. Omilta vuosiltani sellaisia tapauksia ei ole jäänyt mieleeni, mutta muistan kyllä sellaisista kuulleen. Teivonen ilmaisee tämän asian sanalla: kovalakinen.

Viimeisen lukuvuoteni alussa sain omakohtaisesti kokea opettaja Halisessa ominaisuuden, jota jo silloin, 11-vuotiaana osasin suuresti arvostaa. Se ominaisuus oli oikeudenmukaisuus. Oli pitänyt poutaa ja koulun sisäänkäynnin edessä oleva tanner oli altis pölyämään. Odotellessamme portaiden edessä sisällepääsyä päivän viimeiseltä välitunnilta oli yksi ja toinenkin saanut jalansijoiltaan melkoisen pölypilven ilmaan. Tullessaan päästämään meitä sisälle opettaja Halinen kysyi: ”Kuka potki pölyt ilmaan?” Muuan alemman luokan poika luetteli joukon nimiä, mainiten minut yhtenä. Ehdittyäni opettajan kohdalle hän otti minua hihasta ja kehotti odottamaan. Toisten päästyä sisälle hän räpsäytti postilaatikosta ottamallaan Karjala-lehdellä minua päälle sanoen: ”Sitten tunnin loputtua mennään nenän kanssa pyyhkimään liiterirakennuksen takaseinästä sinne piirtämäsi mittausopilliset kuvat pois.” Ällistyin melkoisesti, mutta sain kuitenkin sanotuksi: ”Mennään vain, mutta en kyllä ole sinne mitään piirtänyt, enkä edes nähnyt niitä, kun en ole viikkoihin kulkenut sitä tietä veljeni Veikon kotiin Ollille.” Seuraava tunti oli minulle piinallinen ja pelottikin aika tavalla.

Viivytelin muka pulpettiani järjestellen, tulin viimeisenä luokan ovelle seisoin siinä reppu selässäni ja katselin, kuinka opettaja teki merkintöjä päiväkirjaan. Sitten hän nosti katseensa minuun, nyökkäsi ja sanoi: "Mene vain kotiin!" Pokkasin ja huojentuneena kuljin kotimatkan. Kaiketi hänkin mietti viimeisen tunnin aikana asiaa ja päätyi uskomaan enemmän minua kuin tekosia kontolleni kannellutta. Luulen, että hänen ratkaisuunsa vaikutti myöskin aikaisempi käyttäytymiseni. Uskoin opettajan saaneen puristetuksi kantelijalta totuuden ja arvelin kantelijan sekä "taiteilijan" kätkeytyneen samaan henkilöön.

Koulun ulkopuolella ei Elias Halisen toiminta ollut yhtä näkyvää kuin Tyyne Tuomolan. Kopralan kyläkirjassa Viljo Teivonen kertoo hänen valmentaneen ja vie-
neenkin Sortavalan seminaarin pääsykokeisiin kolme poikaa, joista kaksi valmistui opettajiksi. Vastaavan tapaista toimintaa ei hänellä Ahvolassa tiedetty olleen, ei ainakaan julkisesti. Nuorison harrastuksiin, kuten nuorisoseuran ja suojeluskunnan kyläosaston toimintoihin hän vähässä määrin osallistui.

Puhujana Elias Halinen oli vailla vertaa. Oli ollut sitä jo Kopralan aikoina eli varsin nuorena hän oli sen taidon opetellut. Lahjakkuudesta siinä ensisijaisesti lienee ollut kyse. Juhlapuhujana hän oli hyvin suosittu. Kaikkein mieluisimpia puhetilaisuuksia hänelle olivat isänmaalliset tilaisuudet, kuten Itsenäisyyspäivän juhlat. Hänen viimeisimmäksi puheekseen meille Ahvolan koulupiiriläisille taisi jäädä Itsenäisyyspäivänä 1939 koululla pidetty puhe. Uskon, että se oli hänen kaikkein huolellisimmin valmisteleman ja kaikkein parhain puheensa meille!

Elias Halinen katosi meiltä Talvisodan jälkeen. Nyt kuluneen kevään aikana olemme onnistuneet jäljittämään joitakin viikkoja hänen viimeisistä ajoistaan. Edellä mainitsemani Inkeri Temonen kertoo Halisen olleen kesällä 1941 parisen viikkoa heidän evakkokodissaan Nummelassa (nyt Nummi-Pusula) sekä joitakin viikkoja toistenkin kopralalaisten kodeissa. Silloin hän oli ollut jo hyvin sairas, joten on luultavaa, että hänen varsinainen olinpaikkansa on ollut jossakin siellä lähellä. Sitä asiaa Inkeri ei kuitenkaan muista, olihan hän silloin vasta alun toisella kymmenellä.

Minun muistoissani Elias Halinen on säilynyt ihan kelpo miehenä!

Hilja Eliisa Mallat o.s. Tuittu s. 11.10.1904 Uusikirkko k. 28.1.1992 Askola

Hilja Tuittu tuli Ahvolaan vuoden 1929 alussa ja toimi alakoulun opettajana lopulliseen lähtöön asti. Ahvolan koulupiirin pieniä koululaisia hän ehti opettaa 12 lukuvuotta. Aloitin yläkoulun syksyllä 1928, joten en ehtinyt olla hänen oppilaanaan eikä minulla niin ollen ole muistikuvaa hänestä opettajana. Hän avioitui 1934 serkkuni Anton Mallatin kanssa, tullen sillä tavoin ”sukuun”, mistä syystä kanssakäymiseni hänen kanssaan tietenkin lisääntyi. Hilja Mallatin läheltä tunteena uskon hänen olleen erittäin sopiva pienten tyttöjen ja poikien opettajaksi. Hänen lempeä ja herttainen olemuksensa sai varmasti lapset pitämään häntä maailman parhaana opettajana. Koulun tarkastaja toteaa 24.3.1939 tarkastuskertomuksessaan: ”Opettaja Hilja Mallat on nuorenlainen opettaja. Lukemisen opetus tyydyttävää. Kaikki yleensä hyvällä kannalla. Oppilaita 20, joista paikalla 15.”

Hilja Mallatin koulun ulkopuolinen harrastus kohdistui nuorisoseuratyöhön. Seuran sihteerinä hän toimi 1930-luvun alkupuolella useiden vuosien ajan, ohjasi tanhuryhmiä, näytteli ja esiintyi lausujana erilaisissa tilaisuuksissa. Tanhuharrastuksen pahana jarruna kotiseudullamme oli oman pelimannin puuttuminen.

Ahvolan jälkeen hän toimi opettajana lyhyitä aikoja eri paikoissa, joista muistini tavoittaa vain Taipalsaaren. Hänen viimeiseksi, nyt pitempi aikaiseksi toimipaikakseen muodostui Askolan kunnan Vähijärven koulu. Vietettyään viimeiset vuotensa Askolan vanhainkodissa hän kuoli siellä 87-vuotiaana.

SIRPALEITA SIELTÄ — TÄÄLTÄ

TOIMINTAKERTOMUKSISTA POIMITTUA:

- 1899–1900 Pienten lasten koulua pidetty 14.8.–18.9., kansakoulua 18.9.–16.12. ja 10.1.–18.5. Talollisten lapsia oli 17 poikaa ja 9 tyttöä sekä tilattomien lapsia 5 poikaa ja 3 tyttöä.
- 1900–01 Pienten lasten koulua oli 27.8.–24.9., kansakoulua 24.9.–20.12. ja 9.1.–25.5. Viikkotunteja oli kansakoulussa 36 ja pienten lasten koulussa 24.
- 1901–02 Pienten lasten koulua pidettiin 26.8.–28.9., kansakoulua 30.9.–20.12. ja 8.1.–24.5. Tuhkarokko raivonnut ja lapsia ollut paljon poissa koulusta.
- 1902–03 Pienten lasten koulua oli 25.8.–27.9., kansakoulua 29.9.–20.12. ja 8.1.–20.5. Furuhjelmin apurahoista on annettu Anna Maria Mallat -nimiselle tyttöoppilaalle 20 mk.
- 1903–04 Pienten lasten koulua oli 19.8.–12.9., kansakoulua 15.9.–18.12. ja 11.1.–21.5. Opettajalle ja koulun lämmitykseen saatu 40 syltä halkoja ja 10 litraa paloöljyä.
- 1904–05 Pienten lasten koulua pidettiin 22.8.–16.9., kansakoulua 20.9.–20.12. ja 9.1.–26.5. (Tähän päättyivät merkinnät lukukausien kestoajoista.) Opettaja Liisi Kunnas on pitänyt iltakursseja, joilla on käynyt viisi oppilasta, oppiaineina kirjoitus ja laskento. Poikien käsityön opettajaksi on valittu Juho Orava, koska Juhana Kurki ei ollut hakukelpoinen. (Syytä ei kerrota, mutta valituksi tulemisen ehtona saattoi olla kansakoulun oppimäärän suoritus, jota ilmeisesti Kurjella ei ollut ja Oravalla taas oli.)
- 1905–06 Koulu on ollut pysähdyksissä opettajan sairauden takia viikon ja Suurlakon takia kolme päivää, molemmat syyskuussa.
- 1910–11 Kunta on antanut kaikille oppilaille koulutarvikkeet omiksi. (Niin ilmeisesti jatkossakin.)
- 1912–13 Koulu on keskeytetty kolmeksi päiväksi Romanov-juhlan takia.
- 1926–27 Rakennustöiden viivästymisen takia koulu pääsi alkamaan vasta 27.9.

MUISTA LÄHTEISTÄ LÖYDETTYÄ:

Halila: Suomen kansakoululaitoksen historia

Vuoden 1878 Asevelvollisuuslaki määräsi palvelusajan pituudeksi kolme vuotta. Täydellisen kansakoulun oppimäärän suorittaneille laki määräsi vuotta lyhyemmän palvelusajan, mutta heitä oli hyvin vähän.

Myöskin rautateiden palvelukseen pyrkiville kansakoulun suorittaminen oli eduksi.

1870-luvun lopulla tehtyjen laskelmien mukaan opettajien menot vuodessa olivat:

Perheellinen opettaja

Opettaja, vaimo ja palvelustyttö, ruoka a 60 p/vrk	657,-
Kolme lasta 1-10 v., ruoka a 30 p/vrk	328,50
Palvelustytön palkka	70,-
Valo	25,-
Kolme paria kenkiä jokaiselle lapselle a 3,-	27,-
Kolme kelpo pukua jokaiselle a 6,-	54,-
Kaksi halvinta pukua opettajalle a 30,-	60,-
Kaksi paria saappaita a 15,-	30,-
Vaimon vaatetus	120,-
Kirjat ja lehdet	30,-
Lääkkeet, postimaksut, matkat yms.	75,-
	<u>Yhteensä 1476,50</u>

Perheettömän opettajan vuosimenot on laskettu 965 markaksi.

(Jos vertaillet noita hintoja nykyyhintoihin, ota huomioon vuoden 1963 rahanuudistus eli siirrä kymmenyspilkkaa kahden numeron ohi vasemmalle.)

Sortovuodet panivat kansakoululaitoksenkin koville, mistä joitakin esimerkkejä:

”Vuonna 1902 Bobrikov esitti senaatille, että venäjän kielen opetus tulisi Sortavalan seminaarissa kaikille oppilaille pakolliseksi 10 viikkotuntina, jolloin tarvittava tuntimäärä otettaisiin äidinkielen, luonnontiedon, piirustuksen ja käsitöiden opetusajasta.”

Vuonna 1903 opettajat ja oppilaat velvoitettiin pysymään erillään mielenosoituksista ym. kiihotukseen tähtäävästä toiminnasta.

1911 senaatti antoi kenraalikuvernööri Seynin käskystä määräyksen, että Venäjän historiaa tuli opettaa 15 tuntia ja Venäjän maantietoa 10 tuntia kansakoulussa lukuvuoden aikana. Niin ikään määrättiin, että kansakoulujen juhlaliputuksen saa suorittaa vain emämaan valko-sini-punaisella kansallislipulla.

Vuonna 1912 määrättiin kaikkiin kouluihin hankittavaksi keisari-suuriruhtinaan valokuva.

Ikonen, Jääsken kirja:

”Jääsken Opettajayhdistys piti vielä keväällä 1944 kaksi kokousta, viimeksi 29.4. puhuttiin niinkin pitkän tähtäimen ohjelmasta kuin kunnallisesta keskikoulusta ja tulevasta koulurakennustoiminnasta.” (”Eteenpäin elävän mieli”, kirjoittajan huomautus.)

Entistä Viipurin maalaiskuntaa sanoin ja kuvin:

Ensimmäinen aloite kansakoulun perustamisesta Kilpeenjoelle tehtiin vuonna 1871. Tuolloin oli joukko Kilpeenjoen isäntiä kutsunut 30.9.1871 ”kauppias Johan Kauhasen tykönä” pidettävään kokoukseen Viipurin pitäjän pohjoisosan kylien sekä Ahvolan ja Oravalan isännät käsittelemään kysymystä kansakoulun perustamisesta Kilpeenjoelle. Kokoukseen saapui 70 isäntää ja yksimielisesti päätettiin panna koulu toimeksi ensi syksystä alkaen. Aloite oli kuntakokouksen käsittelyssä 4.11.1871. Sanomalehti Ilmarisen mukaan kokous ”antoi kilpeenjokelaisille luvan rakentaa koulu omilla varoillaan, muun pitäjän siihen penniäkään antamatta ja päätettiin muun Viipurin pitäjän ei tarvitsevan kansakouluja”. Tällä kertaa Kilpeenjoen kouluhanke raukesi, mutta toteutui kuitenkin jo yhdeksän vuoden kuluttua eli 1880. Kirjassa ei kerrota, olivatko ahvolalaiset ja oravalalaiset mukana kokouksessa.

KIRJOITTAJAN JA HAASTATELTUJEN MUISTILOKEROISTA KAIVELTUA

Aikaisemmassa yhteydessä on kerrottu nyt vielä elossa olevasta koulumme opettajasta Laura Kurjesta. Kukahen mahtaisi olla vanhin elossa oleva Ahvolan kansakoulun oppilas? Viime maaliskuun 22. päivänä kuoli Lappeenrannassa Katri Kilpi o.s. Mallat, Yrjö Mallatin tytär. Hän oli syntynyt 9.5.1898 ja kuoli noin puoli-toista kuukautta ennen 100-vuotissyntymäpäiväänsä. On hyvin todennäköistä, joskaan ei täysin varmaa, että Katri Kilpi oli kuollessaan vanhin Ahvolan kansakoulua käyneistä. Kuka peri manttelin? Uskaltaisiko veikata Eino Puhakkaa, joka juuri vanhan Juhannuksen aattona täytti 95 vuotta?

Nuorimmat Ahvolan "koululaiset" sen sijaan löytyvät helposti. 1937 syntynyt Tuovi Jarva muistaa olleensa ikätoverinsa Eeva Kuittisen kanssa kuunteluoppilaana Taimiojan alakoulussa keväällä 1944.

Juho Kurki oli Ahvolan koulua käydessään "kortteeria" Kamajauholan Lautamiehellä. Hänen tyttärensä Sirkka Kurki muistaa isänsä kertoneen silloisen opettajan, Hilma Turusen, aikuisväelle pitämistä iltakursseista. Kortteeritalon Riitta Ikonen oli käynyt innokkaasti kursseilla, missä hän oli saanut mm. aikaisempaan kirjoitustaitoonsa kovasti kohennusta. Muu talonväki katseli ihastellen, kuinka hienosti Riitta osasi nyt nimensä kirjoittaa.

KOULUPIIRILÄISET KOKOONTUVAT

Ahvolan koulupiiriläiset ovat vuodesta 1989 alkaen kokoontuneet vuosittain tapaamaan toisiaan, haastelemaan ja muistelemaan menneitä. Kokoontumispaikkoina ovat olleet Kausala, Inkeroinen, Riihimäki ja viimeiset kuusi vuotta Kouvola. Alkuhaparoinnin (Riihimäki) jälkeen osoittautui Kymenlaakso sopivimmaksi paikaksi siitä syystä, että suurin osa koulupiiriläisistä on silloin aikanaan asettunut eri puolille Kymenlaaksoa.

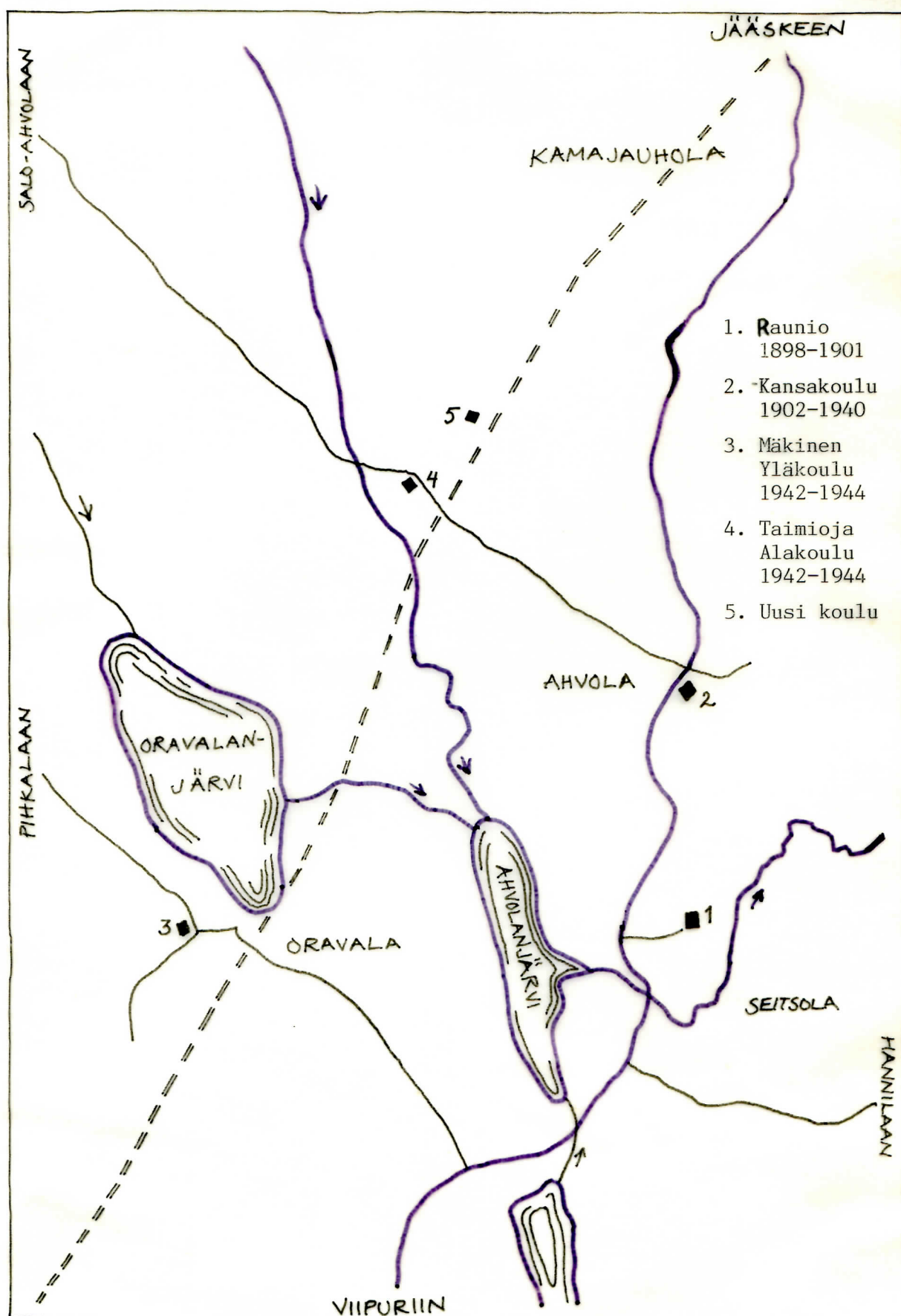
Tänä vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta siitä, kun Ahvolan kansakoulu aloitti toiminnan. Aikaisemmasta tavasta poiketen on tämänvuotinen kokoontumistapahtuma siirretty huhtikuun lopusta elokuun puoliväliin, jolloin olemme lähempänä sadan vuoden takaista koulun aloittamispäivää. Koulupiiritoimikunta pyrkii saamaan juhluvuoden tapaamisen aikaisempia juhlavammaksi.

Kuluneiden yhdeksän vuoden aikana on kokoontujien joukko harventunut paljon. Kahden ensimmäisen vuoden satapäinen joukko on huvennut puoleen. Ihan luonnollista harventumista näillä kymmenillä. Kevään 1997 tilaisuudessa mukana olleet olivat sitä mieltä, että kokoontumisia jatketaan. Toivottavasti intoa ja voimaa riittää!

Koulupiiriläiset keväällä 1997

KARTTAPIIRROS KOULUTALOISTA

Mittakaava 1:20000

LÄHTEET

- Jääsken kirja, Veli Ikonen Helsinki 1966
- Jääsken kihlakunnan historia II, Veli-Matti Syrjö Helsinki 1976
- Jääsken kihlakunnan historia III, Eero Paappa – Jari Ropponen
Pieksämäki 1992
- Suomen kansakoululaitoksen historia I–IV, Aimo Halila Turku 1949–1950
- Kirkko Karjalassa, Erkki Kansanaho Lappeenranta 1985
- Taistelujen kirja, Eino J. Parmanen Porvoo 1938
- Suomen sota II Kesäsota 1941, W.H. Halsti Keuruu 1956
- Kannas salamoi, Jukka L. Mäkelä Porvoo 1972
- Antrea, Seppo Simonen 1951
- Ahvolan nuorisoseura 1900–1970, Juho Kurki 1969
- Muistojemme Ahvola 1 ja 2, Eero Rahikainen 1987 ja 1992
- Entistä Viipurin maalaiskuntaa sanoin ja kuvin, Ellonen, Laine,
J.O. Rauhala (toim.) Helsinki 1947
- Kopralla – kylä Karjalan kannaksella, Viljo Karvonen, Viljo Teivonen ym.
Keski-Uusimaa Oy 1979